

ЗНАМЕННІ І ПАМ'ЯТНІ ДАТИ ХМЕЛЬНИЧУНИ

Управління культури
Хмельницької обласної державної адміністрації

Хмельницька обласна
універсальна наукова бібліотека ім. М. Островського

**Календар
знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини
на 2004 рік**

Рекомендаційний бібліографічний довідник

Хмельницький
2003

Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 2004 рік:
Реком. бібліогр. довід. / Упр. культури Хмельниц. облдержадмін.;
Хмельниц. обл. універс. наук. б-ка ім. М. Островського. – Хмельницький:
ТУП, 2003. – 65 с.

Автори-укладачі

*В.О. Мельник,
О.Д. Яворська*

Відповідальний за випуск

С.Л. Карван

ПЕРЕДМОВА

“Календар знаменних і пам’ятних дат Хмельниччини” видається Хмельницькою обласною універсальною науковою бібліотекою ім. М. Островського з 1966 року з метою надання бібліотекарям, читачам і всім, хто цікавиться краєзнавством, довідкового матеріалу про Подільський край. Зміст календаря становлять відомості про важливі події в історії області, ювілеї уродженців краю та видатних діячів, які життям і діяльністю пов’язані з Хмельниччиною.

Цьогорічне видання відкривається переліком основних знаменних і пам’ятних дат 2004 року. Деякі з них супроводжуються текстовими довідками та бібліографічними списками літератури. Такі дати позначені у переліку зірочкою (*).

У бібліографічних списках література групується в логічній послідовності. Іноді за браком матеріалу до них включені джерела, які відсутні в нашій бібліотеці.

Радимо використовувати показчик для відзначення ювілейних і пам’ятних дат, вшанування видатних земляків Подільського краю.

Відбір матеріалів до показчика завершено у вересні 2003 року.

Висловлюємо щиру подяку науковцям, краєзнавцям В.П. Мацьку, А.В. Сваричевському, Є.Д. Назаренку, М.М. Кульбовському за допомогу у підготовці видання.

ЗНАМЕННІ І ПАМ'ЯТНІ ДАТИ

СІЧЕНЬ

- 1 – *60 років з дня народження *Миколи Федоровича Федунця* – відомого поета, голови обласної організації Національної Спілки письменників України, заслуженого працівника культури України, лауреата Міжнародної літературної премії ім. І. Кошелівця, обласних премій ім. Т.Г. Шевченка, ім. В. Буласнка, ім. Б. Хмельницького. Народився в с. Сушівці Білогірського р-ну;

45 років з дня народження *Олександра Івановича Ємця* (1959 – 2001) – психолога, юриста, політичного і державного діяча, радника Президента України з політично-правових питань (1992 – 1998). Народився в с. Велика Медведівка Шепетівського р-ну.

- 2 – 130 років з дня народження *Василя Біднова* (1874 – 1935) – історика церкви, професора богословського факультету Кам'янець-Подільського державного університету (1919 – 1920);

60 років з дня народження *Віктора Омеляновича Гуцала* – головного диригента і художнього керівника Національного оркестру українських народних інструментів, народного артиста УРСР, лауреата Державної премії України ім.Т.Г. Шевченка. Народився в с. Требухівці Летичівського р-ну.

- 3 – 65 років з дня народження *Ніни Петрівни Болобан* – заслуженої артистки УРСР. Працювала в Хмельницькому обласному музично-драматичному театрі ім. Г.І. Петровського (1964 – 1971).

- 5 – 95 років з дня народження *Степана Івановича Данилишина* (1909 – 1973) – художника театру, заслуженого діяча мистецтв УРСР. Народився в с. Юхимівці Волочиського р-ну.

- 6 – 170 років з дня народження *Степана Васильовича Руданського* (1834 – 1873) – письменника. Навчався в Кам'янець-Подільській духовній семінарії (1849 – 1855). На Поділлі збирав фольклор, написав перші оригінальні твори.
- 8 – 80 років з дня народження *Георгія Миколайовича Драговоза* – поета, члена Хмельницької літературної спілки “Поділля”;
- *65 років з дня народження *Петра Прокоповича Карася* – поета, публіциста, члена обласної організації Національної Спілки письменників і Спілки журналістів України, заслуженого журналіста України, лауреата обласних премій ім. В.Булаєнка, ім. М. Годованця. Народився в с. Коханівка Полонського р-ну;
- 60 років з часу визволення м. Полонне від німецько-фашистських загарбників.
- 10 – 75 років з дня народження *Валентина Івановича Зноби* – народного художника України, автора пам'ятника Т.Г.Шевченкові у м. Хмельницький, лауреата Державної премії ім. Т.Г. Шевченка.
- 11 – 60 років з дня народження *Олександра Володимировича Лесика* – доктора архітектури, професора. Народився в м. Полонне.
- 13 – 80 років з дня народження *Івана Володимировича Гарнаги* – історика-краєзнавця, археографа Поділля, архівіста.
- 15 – 75 років з часу оголошення замку князів Острозьких у м. Старокостянтинів державним історико-культурним заповідником (згідно з Постановою Ради Народних Комісарів УРСР від 15 січня 1929 р.).
- 16 – 560 років з часу першої письмової згадки про м. Красилів;
- 50 років з часу перейменування міста Проскурів на Хмельницький, а Кам'янець-Подільської області на Хмельницьку (згідно з указом Президії Верховної Ради УРСР від 16 січня 1954 р.).

- 18 – 170 років з дня народження *Володимира Боніфатійовича Антоновича* (1834 – 1908) – видатного історика, археографа, археолога, етнографа, професора, почесного члена Подільського історико-археологічного товариства;

75 років з дня народження *Наталії Олександрівни Наталової* – заслуженої артистки УРСР. Працювала в Хмельницькому обласному музично-драматичному театрі ім. Г.І. Петровського;

60 років з часу визволення м. Славута від німецько-фашистських загарбників.

- 25 – 90 років з дня народження *Петра Пантелеймоновича Вербицького* (1914 – 1960) – літературознавця, члена Спілки письменників України. Народився в м. Старокостянтинів.

- 27 – 165 років з дня народження *Павла Платоновича Чубинського* (1839 – 1884) – українського і російського етнографа, фольклориста, географа, поділлєзнавця. Досліджував Старокостянтинівський, Ушицький, Кам'янець-Подільський повіти. Працював у Летичівському повіті;

45 років з часу ліквідації Вовковинецького та Миньковецького районів.

ЛЮТИЙ

- 6 – 130 років з дня народження *Оксани Михайлівни Стешенко* (1874 – 1942) – письменниці, перекладачки, дочки М. Старицького. Бувала у Кам'янці-Подільському та Полонному.

- 8 – 145 років з дня народження *Шолома Алейхеа (Шолома Нохумовича Рабиновича)* (1859 – 1916) – єврейського письменника. Не раз бував на Поділлі.

- 7 – 75 років з дня народження *Івана Архиповича Стасюка* – завідувача Теофіпольським відділом Центру дослідження історії Поділля і Південно-Східної Волині Інституту історії України НАНУ при Кам'янець-Подільському державному університеті, почесного краєзнавця України, лауреата обласної премії ім. Ю. Січинського. Народився в с. Карабіївці Теофіпольського р-ну.

- 11 – 60 років з часу визволення м. Шепетівка від німецько-фашистських загарбників.
- 15 – 85 років з часу кривавого повстання та єврейського погрому в м. Проскурів (нині Хмельницький).
- 17 – 60 років з часу загибелі *Валі Котика* (1930 – 1944) – юного партизана, Героя Радянського Союзу. Народився в с. Хмельівка Шепетівського р-ну.
- 20 – 60 років з часу визволення смт Білогір'я (колишнє с. Ляхівці) від німецько-фашистських загарбників.
- 22 – 75 років з дня народження *Валентини Федорівни Василюк* – Героя Соціалістичної Праці, лауреата Державної премії України. Народилась в с. Кремінна Городоцького р-ну.
- 24 – 95 років з дня народження *Івана Григоровича Павловського* – генерала армії, Героя Радянського Союзу. Народився в с. Теремківці Чемеровецького р-ну;

85 років з дня народження *Івана Олексійовича Ткачука* (1919 – 1945) – Героя Радянського Союзу (посмертно). Народився в с. Жижниківці Білогірського р-ну;

55 років з дня народження *Зої Олександрівни Діденко* – голови комітету поріднених міст та міжнародних зв'язків м. Хмельницький, голови міського Товариства української мови ім. Т.Г. Шевченка "Просвіта".
- 27 – 85 років з дня народження *Віри Михайлівни Калініної* – заслуженої артистки України. Працювала в Хмельницькому обласному музично-драматичному театрі ім. Г.І. Петровського (1947 – 1976). Народилась в с. Маначин Волочиського р-ну.

БЕРЕЗЕНЬ

- 1 – 75 років з дня народження *Богдана Івановича Костюка* – поета, прозаїка, публіциста. Проживає в м. Хмельницький;

55 років з дня народження *Валентини Григорівни Щур* – солістки-скрипальки Хмельницької обласної філармонії,

концертмейстера Хмельницького симфонічного оркестру та камерного оркестру, лауреата обласної премії ім. Т.Г.Шевченка. Народилася в м. Хмельницький.

- 2 – 100 років з дня народження *Федора Григоровича Кириченка* – академіка, вченого-селекціонера в галузі агробіології та селекції сільськогосподарських рослин. Жив і працював в с. Лисець Дунаєвського р-ну.
- 4 – 80 років з дня народження *Василя Дубини* – поета. Народився в с. Мала Стружка Новоушицького р-ну. У 1952 році виїхав до США, живе в м. Чикаго.
- 6 – 80 років з дня народження *Юрія Васильовича Букатевича* – прозаїка, почесного члена Товариства мисливців та рибалок України, експерта-кінолога Всесоюзної категорії, автора перших в Україні українських книг з кінології. Проживає у м. Хмельницький.
- 8 – 85 років з дня народження *Арсена Арсеновича Каспрука* (1919 – 1982) – літературознавця, критика, поета, кандидата філологічних наук. Народився в с. Стреків Деражнянського р-ну;

55 років з дня народження *Володимира Івановича Карвасарного* – художника-графіка. Народився в с. Петраші Вінківського р-ну. Проживає у м. Хмельницький.
- 9 – 130 років з дня народження *Софії Пилипівни Левицької* (1874 – 1937) – живописця і графіка. Народилась в с. Вихилівка Ярмолинецького р-ну.
- 12 – 60 років з дня народження *Євгенії Іванівни Сохацької* – літературознавця, краєзнавця Поділля, лауреата республіканської премії ім. І. Огієнка, кандидата філологічних наук, доцента, декана філологічного факультету Кам'янець-Подільського університету.
- 22 – 95 років з дня народження *Сергія Івановича Климовича* (1909 – 1946) – Героя Радянського Союзу. Народився в м. Шепетівка;

80 років з дня народження *Леоніда Івановича Шерстинюка* – поета, члена Хмельницької міської літературної спілки “Поділля”. Народився в с. Черешенька Деражнянського р-ну.

- 24 – 80 років з дня народження *Миколи Федоровича Тищука* (1924 – 1984) – поета-гумориста. Народився в с. Йосипівка Старокосянтинівського р-ну.
- 25 – 90 років з дня народження *Гаврила Євтихійовича Усика* – доктора сільськогосподарських наук, професора. Працював в Кам'янець-Подільському сільськогосподарському інституті;
- 80 років з дня народження *Леоніда Сергійовича Нагорного* – диригента, самодіяльного педагога, керівника народного хору “Барвінок”, заслуженого працівника культури. Народився і жив в с. Баламутівка Ярмолинецького р-ну.
- 27 – 175 років з дня народження *Андрія Івановича Димінського* (1829 – 1905) – фольклориста, етнографа, краєзнавця Поділля. Закінчив Кам'янець-Подільську повітову школу. Збирав фольклорно-етнографічні матеріали в багатьох селах Хмельниччини;
- 50 років з дня народження *Анатолія Павловича Зайця* – правознавця, доктора юридичних наук, члена робочої групи Конституційної комісії (1990 – 1996), юридичного експерта Українсько-європейського консультативного центру з питань законодавства. Народився в с. Кур'янки Білогірського р-ну.
- 60 років з часу визволення Кам'янець-Подільської області від німецько-фашистських загарбників.

КВІТЕНЬ

- 4 – 230 років з дня народження *Адама Чарноцького (Зоріана Доленга-Ходаковського)* (1774 – 1825) – польського і українського фольклориста, етнографа і археолога. Бував на Поділлі, де записав чимало народних пісень;
- 95 років з дня народження *Володимира Павловича Беляєва* (1909 – 1990) – російського і українського письменника, лауреата Державної премії СРСР і Державної премії України ім. Т.Г. Шевченка. Народився в м. Кам'янець-Подільський;
- 95 років з дня народження *Сергія Івановича Климовича* – Героя Радянського Союзу. Народився в Шепетівці.

- 5 – 75 років з дня народження *Євгенії Вікторівни Коханевич* – акушера-гінеколога, доктора медичних наук, професора, заслуженого лікаря України, члена Європейської асоціації онкогінекологів. Працювала районним акушером-гінекологом у м. Дунаївці.

- 7 – 60 років з дня народження *Бориса Михайловича Негоди* – художника, лауреата обласної премії ім. В. Розвадовського. Проживає в м. Кам'янець-Подільський.

- 8 – 75 років з дня смерті *Гната Павловича Житецького* (1866 – 1929) – історика, літературознавця. Народився в м. Кам'янець-Подільський.

- 11 – 150 років з дня народження *Марії Гаврилівни Савіної* (1845 – 1915) – видатної російської актриси. Народилася в м. Кам'янець-Подільський.

- 17 – 80 років з дня народження *Юхима Йосиповича Ясного (Альперіна)* (1924 – 1977) – письменника. Народився в м. Кам'янець-Подільський.

- 24 – 55 років з дня народження *Зенона Яропуда* – завідуючого кафедрою музики Кам'янець-Подільського державного університету, кандидата мистецтвознавства.

- 25 – 100 років з дня народження *Івана Ілліча Задерія* – доктора сільськогосподарських наук, професора. Працював в Кам'янець-Подільському сільськогосподарському інституті (1963 – 1984).

- 85 років з часу виходу газети “Прибузька зоря” – органу Хмельницької районної ради народних депутатів та районної держадміністрації.

ТРАВЕНЬ

- 2 – 70 років з дня народження *Галини Антонівни Поведи* (1934 – 1997) – Героя Соціалістичної Праці. Народилась в с. Розсоша Хмельницького р-ну.

- 7 – 95 років з дня народження *Володимира Степановича Тітова* (1909 – 2002) – артиста балету, балетмейстера обласного музично-драматичного театру ім. Г.І. Петровського (1934 – 1955), балетмейстера обласного Будинку народної творчості.

- 9 – 105 років з дня народження *Миколи Пилиповича Балуховського* (1899 – 1977) – геолога, доктора геолого-мінералогічних наук, лауреата Ленінської премії. Народився в с. Вільховець Новоушицького р-ну.

- 10 – 125 років з дня народження *Симона Васильовича Петлюри* (1879 – 1926) – голови Директорії, воєначальника. Під час громадянської війни перебував у Кам'янці-Подільському, Проскуріві, Старокостянтинові.

- 14 – 115 років з дня народження *Віктора Володимировича Золотарьова* (1889 – 1966) – російського актора, заслуженого артиста УРСР. Працював у театрі м. Кам'янець-Подільський.

- 15 – 100 років з дня народження *Наума Давидовича Моргуліса* (1904 – 1976) – фізика, члена-кореспондента АН УРСР, завідуючого кафедрою електроніки Київського університету. Народився в Летичеві;

80 років з дня народження *Софії Станіславівни Березанської* – доктора історичних наук, археолога, лауреата Державної премії України. Народилася у м. Кам'янець-Подільський.

- 16 – 65 років з дня народження *Миколи Андрійовича Ігнатенка* – літературознавця, перекладача, кандидата філологічних наук. Народився в с. Тинна Дунаєвського р-ну.

- 22 – 85 років з дня народження *Федора Євтихійовича Гончарука* – Героя Радянського Союзу. Народився в с. Куражин Новоушицького р-ну.

- 25* – 100 років з дня народження *Олени Григорівни Горєцької* – поетеси. Народилася в с. Старий Остропіль Старокостянтинівського р-ну.

- 29 – 75 років з часу заснування Вербецького вапнякового заводу (нині Вербецького кар'єру) Кам'янець-Подільського р-ну;

45 років з часу відкриття Хмельницького музичного училища.

- 410 років з часу першої документальної згадки про м. Шепетівка.
- 40 років з часу заснування ансамблю танцю “Подільничик” Хмельницького Палацу творчості дітей та юнацтва – лауреата багатьох премій, переможця міжнародних фестивалів та конкурсів, зразкового художнього колективу України.

ЧЕРВЕНЬ

- 1 – 125 років з дня народження *Бориса Мартоса* – державного і громадського діяча, вченого-економіста. В роки національно-визвольного руху жив у м. Кам'янець-Подільський. Був членом Центральної Ради, Головою Ради Міністрів УНР.
- 3 – 55 років з дня народження *Михайла Петровича Стрельбицького* – поета, критика. Народився в с. Майдан-Вербецький Летичівського р-ну.
- 5 – 100 років з дня народження *Леоніда Миколайовича Горєва* (1904 – 1970) – доктора біологічних наук, професора. Працював в Кам'янець-Подільському сільськогосподарському інституті (1963 – 1970).
- 7 – 75 років з дня народження *Анатолія Іллєча Мамалиги* – історика, архівіста, краєзнавця Поділля, кандидата історичних наук, доцента. Народився в с. Ходорівка Кам'янець-Подільського р-ну.
- 8 – 75 років з дня народження *Василя Івановича Кравчука* – музичного педагога, письменника, самодіяльного композитора, заслуженого діяча культури України, члена обласної організації Національної Спілки письменників України, лауреата обласної премії ім. М. Годованця. Народився в с. Кіндратки Ізяславського р-ну.

- 10 – 50 років з дня народження *Олександра Леонідовича Босенка* – поета, члена Хмельницької літературної спілки “Поділля”. Народився в м. Хмельницький.
- 15 – 110 років з дня народження *Миколи Григоровича Чеботарьова* (1894 – 1947) – математика, члена-кореспондента АН СРСР, лауреата Державної премії СРСР, заслуженого діяча науки Російської Федерації. Народився в м. Кам’янець-Подільський;
- 95 років з дня народження *Миколи Олександровича Кільчевського* (1909 – 1979) – вченого в галузі механіки і математики, академіка АН України, заслуженого діяча науки України, лауреата Державної премії України. Народився в м. Кам’янець-Подільський.
- 17 – 80 років з дня народження *Володимира Івановича Ладичця* – письменника, лауреата премії імені Лесі Українки. Народився в с. Харківці Старосинявського р-ну.
- 20 – 65 років з дня народження *Василя Федоровича Василяшка* – поета. Народився в с. Куражин Новоушицького р-ну;
- 60 років з дня народження *Олександра Петровича Шиманського* – заслуженого артиста України, балетмейстера-постановника Хмельницького музично-драматичного театру ім. Г.І. Петровського.
- 22 – 90 років з дня народження *Євгена Іларіоновича Наконечного* (1914 – 1988) – архітектора, мистецтвознавця, члена-кореспондента Української вільної АН. Народився в м. Ізяслав.
- 23 – 115 років з дня народження *Анни Андріївни Ахматової (Горенко)* (1889 – 1966) – видатної російської поетеси, перекладачки. Бувала у с. Слобідка-Шелехівська Деражнянського р-ну, де проживала її родина;
- *80 років з дня народження *Григорія Яковича Храпача* – поета і прозаїка, члена обласної організації Національної Спілки письменників України, лауреата обласної премії ім. М. Годованця. Народився в с. Гелетинці Хмельницького р-ну;

- **24** – 110 років з дня народження *Володимира Юхимовича Січинського* (1894 – 1962) – відомого історика архітектури, графіка, літературознавця та мистецтвознавця, професора. Народився в м. Кам'янець-Подільський;

105 років з дня народження *Петра Мегики* (1899 – 1992) – українського живописця. До 1920 р. жив у м. Кам'янець-Подільський.

- 28** – 80 років з дня народження *Олесі (Людмили Йосипівни) Кравець* – прозаїка, перекладача. Народилась в м. Кам'янець-Подільський.
- 29*** – 85 років з часу трагічної загибелі *Петра Болбочана* (1883 – 1919) – полковника армії УНР. Був страчений на станції Балин Дунаєвського р-ну.

ЛИПЕНЬ

- 1** – 75 років з дня народження *Володимира Савелійовича Волівача* – музичного педагога, поета, самодіяльного композитора, директора Полонської дитячої музичної школи. Народився в с. Юровщина Полонського р-ну.
- 5** – 65 років з дня народження *Володимира Васильовича Голоти* (1939 – 1996) – режисера і театрознавця, кандидата мистецтвознавства. Народився в с. Лажева Старокостянтинівського р-ну.
- 10** – 60 років з часу переведення райцентру з с. Довжок у м. Кам'янець-Подільський і перейменування Довжоцького р-ну на Кам'янець-Подільський.
- 12** – 105 років з дня народження *Ірини Михайлівни Коцюбинської* (1899 – 1977) – літературознавця, дочки М.М. Коцюбинського. Жила і працювала на Хмельниччині (1926 – 1930). Бувала у Городку, Волочиську, Проскурові.
- 13** – 110 років з дня народження *Бернгарда (Бориса) Борисовича Кафенгауза* (1894 – 1969) – історика, доктора історичних наук, професора. Народився в м. Проскурів.

- 19* – 65 років з дня народження *Валерія Олександровича Котомкіна* (1939 – 1995) – поета. Проживав в м. Хмельницький.
- 20 – 120 років з дня народження *Миколи Тимофійовича Туркала* (1884 – 1922) – вченого, педагога, професора математики Подєбратської господарської академії. Народився в с. Кузьмин Городоцького р-ну;
- *60 років з дня народження *Анатолія Йосиповича Ненцінського* – письменника, члена обласної організації Національної Спілки письменників України, лауреата обласної премії ім. В. Булаєнка, ім. М. Годованця. Народився в с. Веснянка Старокостянтинівського р-ну;
- *60 років з дня народження *Віктора Степановича Прокопчука* – публіциста, краєзнавця Поділля, кандидата історичних наук, члена правління Українського фонду культури. Народився в с. Блищанівка Дунаєвецького р-ну.
- 21 – 80 років з часу розформування Берездівського району Шепетівської округи, територія якого віднесена до Ганнопільського, Полонського, Славутського, Судилківського районів.
- 22 – 80 років з дня народження *Анатолія Аркадійовича Горчинського* – режисера, композитора, співака (баритон), народного артиста України. Був головним режисером обласного музично-драматичного театру ім. Г.І. Петровського (1968 – 1974).
- 28 – 80 років з дня народження *Володимира Антоновича Овсійчука* – доктора мистецтвознавства, заслуженого діяча мистецтв УРСР, лауреата Державної премії України. Народився в с. Малий Скнит Славутського р-ну;
- ✓ 60 років з дня народження *Тадєя Денисовича Ганицького* (1844 – 1937) – скрипаля, композитора і педагога. У 1903 р. організував музичну школу в м. Кам'янець-Подільський, яка діяла до 1921 р.

СЕРПЕНЬ

- 1 – 85 років з дня народження *Мойсея Гораційовича Зельдовича* – літературознавця, доктора філологічних наук, професора. Народився в м. Кам'янець-Подільський;

15 років з часу відкриття санаторію “Товтри” в смт Сатанів Городоцького р-ну.

- 3 – 95 років з дня народження *Михайла Петровича Барабошки* – Героя Радянського Союзу. Народився в с. Новонетечинці (тепер Нетечинці Вінківського р-ну).

- 4 – 155 років з дня смерті *Сильвестра Венжика Грози* (1792 – 1849) – польського письменника, публіциста, представника “української школи” в польській літературі. Народився в смт Меджибіж Летичівського р-ну.

- 5 – 85 років з дня народження *Володимира Петровича Баранова* – Героя Радянського Союзу. Народився в с. Стріхівці Ярмолинецького р-ну.

- 11 – 95 років з дня народження *Омеяна Йосиповича Михайлюка* – Героя Радянського Союзу. Народився в с. Чернелівка Красилівського р-ну.

- 14 – 100 років з дня народження *Олександра Івановича Канарчика* – Героя Радянського Союзу. Народився в с. Пирогівка Вінківського р-ну.

- 17 – 85 років з дня народження *Івана Станіславовича Жулкевського* (1919 – 1999) – актора, народного артиста УРСР. Народився в м. Проскурів.

- 19 – 70 років з дня народження *Мілентини Станіславівни Бондаревої* – Героя Соціалістичної Праці. Народилась в с. Сатанівка Городоцького р-ну;

– 60 років з дня загибелі *Володимира Дмитровича Булаєнка* (1918 – 1944) – поета, члена Спілки письменників України (посмертно). Народився в с. Сорокодуби Красилівського р-ну;

55 років з дня народження *Тамари Миколаївни Плющ* – співачки, заслуженого працівника культури України, художнього керівника Кам'янець-Подільського міського Будинку культури, лауреата республіканських і міжнародних фестивалів. Народилась в м. Кам'янець-Подільський.

- 20 – 55 років з дня народження *Ганни Савівни Григор'євої* – доктора хімічних наук, головного наукового співробітника Інституту фармакології та токсикології АМН України, уродженки Хмельниччини.

- 24 – *90 років з дня народження *Федора Павловича Шевченка* (1914 – 1995) – вченого-історика, члена-кореспондента АН України. Народився в м. Дунаївці;

80 років з дня народження *Івана Оверковича Брили* (1924 – 1990) – відомого організатора театральної справи, заслуженого працівника культури УРСР. Працював директором Хмельницького обласного музично-драматичного театру ім. Г.І. Петровського (1968 – 1984).

- 27 – 30 років з дня смерті у м. Кам'янець-Подільський *Микити Павловича Годованця* (1893 – 1974) – відомого українського поета-байкаря, перекладача.

ВЕРЕСЕНЬ

- 6 – 90 років з дня народження *Петра Корнійовича Бабака* – Героя Радянського Союзу. Народився в с. Костянець Старокостянтинівського р-ну.

- 13 – 170 років з дня народження *Анатолія Патрикійовича Свидницького* (1834 – 1871) – письменника, етнографа, педагога. Навчався в Кам'янець-Подільській духовній семінарії;

85 років з дня смерті *Костянтина Віталійовича Широцького* (1886 – 1919) – історика мистецтва, етнографа Поділля.

- 15 – 85 років з дня народження *Олексія Степановича Кучерука* – доктора медичних наук, професора, краєзнавця. Народився в с. Коритне Білогірського р-ну;

75 років з дня народження *Петра Васильовича Махнюка* – прозаїка. Народився в с. Коритна Ярмолинецького р-ну.

- 17 – 140 років з дня народження *Михайла Михайловича Коцюбинського* (1864 – 1913) – письменника і громадського діяча. Бував у Кам'янці-Подільському, Славуті, Проскуріві.

- 23 – 75 років з дня народження *Григорія Никифоровича Цицалюка* – відомого композитора, музичного педагога, заслуженого діяча мистецтв України. Народився в с. Подільське Летичівського р-ну;

70 років з дня народження *Анатолія Яковича Літка* – режисера, заслуженого діяча мистецтв УРСР, лауреата республіканської комсомольської премії ім. М.Островського. Працював в Хмельницькому обласному музично-драматичному театрі ім. Г.І. Петровського.

- 29 – 100 років з дня народження *Миколи Олексійовича Островського* (1904 – 1936) – письменника, чиє життя і творчість пов'язані з нашим краєм;

55 років з дня народження *Марії Петрівни Літошенко* – спортсменки (гандбол), заслуженого майстра спорту, олімпійської чемпіонки, шестиразової володарки Кубка європейських чемпіонів у складі київської команди “Спартак”. Закінчила Кам'янець-Подільський педагогічний інститут.

- 305 років з часу визволення Подільського краю від турків-османів.
- 40 років з часу відкриття Городоцької дитячої музичної школи.

ЖОВТЕНЬ

- 1 – 100 років з дня народження *Михайла Гордійовича Тягни-Рядно* – доктора біологічних наук, професора. Працював в Кам'янець-Подільському сільськогосподарському інституті (1964 – 1970).

- 3 – *105 років з дня народження *Костя Олексійовича Гордієнка* (1899 – 1993) – письменника, лауреата Державної премії УРСР ім. Т.Г. Шевченка. Народився в с. Микитинці Яр-молинецького р-ну;

80 років з дня народження *Генріха Кириловича Фігурського* (1924 – 1985) – драматичного актора, заслуженого артиста України. Працював у Хмельницькому обласному музично-драматичному театрі ім. Г.І. Петровського (1944 – 1985).

- 9* – 100 років з дня народження *Миколи Платоновича Бажана* (1904 – 1983) – поета, письменника-перекладача, літературознавця, енциклопедиста, державного і громадського діяча, академіка АН України, Героя Соціалістичної Праці, лауреата двох Державних премій України. Народився в м. Кам'янець-Подільський.

- 10 – 115 років з дня народження *Михайла Опанасовича Драй-Хмари* – поета, перекладача, професора. Очолював кафедру славістики Кам'янець-Подільського університету. Репресований в 1935 р;

85 років з дня народження *Вадима Андрійовича Созанського* – архітектора. Народився в с. Лоївці Новоушицького р-ну.

- 12 – 410 років з дня смерті *Герасима Даниловича Смотрицького* (І пол. XVI ст. – 1594) – письменника, педагога, культурно-освітнього діяча. Народився в с. Смотрич Дунаєвського р-ну.

- 21 – 75 років з дня народження *Роберта Юліановича Суров'яка* – композитора, хормейстера. Працював в Хмельницькій обласній філармонії (1953 – 1957).

- 22 – 110 років з дня народження *Якова Васильовича Гальчевського* (1894 – 1943) – педагога, військового діяча, полковника армії УНР. Учителював в с. Сахни Летичівського р-ну;

85 років з часу відкриття аграрного факультету в Українському державному університеті в м. Кам'янець-Подільський (нині Подільська аграрно-технічна академія).

- 23 – 90 років з дня народження *Євгенія Михайловича Горботюка* – Героя Радянського Союзу. Народився в с. Копитинці Летичівського р-ну;
- 115 років з часу заснування Полонського фарфорового заводу.

ЛИСТОПАД

- 3 – 85 років з дня народження *Дмитра Івановича Тимощука* (1919 – 1999) – Героя Радянського Союзу. Народився в с. Плужне Ізяславського р-ну.

- 4 – 120 років з дня народження *Григорія Костянтиновича Голоскевича* (1884 – 1935) – українського мовознавця, дослідника говірок Поділля. Народився в с. Супрунківці Кам'янець-Подільського р-ну;

*110 років з дня народження *Костянтина Олександровича Копержинського* (1894 – 1953) – етнографа, літературознавця-славіста, доктора філологічних наук. Народився в с. Глібів Новоушицького р-ну;

80 років з дня народження *Дмитра Володимировича Грілицького* – доктора фізико-математичних наук, професора, заслуженого працівника вищої школи УРСР. Народився в с. Старики Білогірського р-ну.

- 6* – 70 років з дня народження *Володимира Антоновича Маняка* (1934 – 1992) – письменника, члена Спілки письменників України, лауреата Державної премії України ім. Т.Г. Шевченка (посмертно). Народився в с. Криштопівка Волочиського р-ну.
- 7 – 70 років з дня народження *Романа Йосиповича Юзеви* – поета, члена Спілки письменників України. Народився в с. Гречана Старосинявського р-ну;

65 років з дня народження *Валентина Олександровича Оліневича* (1939 – 1991) – доктора сільськогосподарських наук, професора. Народився в с. Катеринівка Дунаєвського р-ну.

- 14 – 100 років з дня народження *Каленика Івановича Геренчука* (1904 – 1984) – доктора географічних наук, професора. Народився в с. Біла Чемеровецького р-ну.

- 17 – 170 років з дня смерті *Мауриція Гославського* (1802 – 1834) – польського поета, представника “української школи” в польській літературі. Народився в с. Косогірка Ярмолинецького р-ну.

- 18 – 85 років з дня народження *Івана Михайловича Дузя* (1919 – 1994) – літературознавця, критика, доктора філологічних наук, професора, члена Спілки письменників України, заслуженого працівника культури України. Народився в м. Волочиськ.

- 22 – 85 років з дня смерті *Катерини Андріївни Рубчакової* (1881 – 1919) – драматичної актриси і співачки (ліричне сопрано). Померла в с. Зіньківці Кам’янець-Подільського р-ну;

85 років з дня народження *Митрофана Лук’яновича Слободяна* (1919 – 1985) – Героя Радянського Союзу. Народився в с. Пилипки Красилівського р-ну.

- 25 – 70 років з дня народження *Івана Івановича Кубицького* – відомого поета, публіциста, упорядника багатьох поетичних збірок подільських поетів, що входять до мистецького об’єднання “Поділля”.

- 27 – 120 років з дня народження *Миколи Івановича Радзівєвського* (1884 – 1965) – композитора, диригента, заслуженого артиста України. Працював в Хмельницькому обласному музично-драматичному театрі ім. Г.І. Петровського, обласному Будинку народної творчості, очолював хорові колективи обласного центру;

85 років з дня народження *Віри Михайлівни Капініної* – заслуженої артистки УРСР. Працювала в Хмельницькому обласному музично-драматичному театрі ім. Г.І. Петровського. Народилась в с. Маначин Волочиського р-ну.

- 30 – 90 років з дня народження *Григорія Никифоровича Щерби* – доктора геолого-мінералогічних наук, професора, академіка АН Казахстану, заслуженого діяча науки, лауреата Державної премії Казахстану. Народився в с. Книжківці (м. Хмельницький).

ГРУДЕНЬ

- 4 – 90 років з дня народження *Інни Олександрівни Городецької* (1914 – 1972) – художниці. Народилася в м. Кам'янець-Подільський.
- 5 – 105 років з дня народження *Болеслава Войтовича* – польського композитора, піаніста і педагога, лауреата Державної премії Польщі. Народився в м. Дунаївці.
- 6 – 95 років з дня народження *Миколи Леонідовича Нікольчука* – Героя Радянського Союзу. Народився в с. Оринин Кам'янець-Подільського р-ну.
- 8 – 100 років з дня народження *Павла Миколайовича Жолтовського* (1904 – 1986) – доктора мистецтвознавства, етнографа, лауреата Державної премії УРСР. Народився в с. Мислятин Ізяславського р-ну.
- 10 – 145 років з дня народження *Юхима Йосиповича Сіцінського (Сеїцинського)* (1859 – 1937) – історика Поділля, етнографа, мистецтвознавця, музеєзнавця, громадського діяча. Народився в с. Мазники тепер Деражнянського р-ну.
- 11 – 115 років з дня народження *Остапа Вишні (Павла Михайловича Губенка)* (1889 – 1956) – письменника-сатирика і гумориста. Проживав у м. Кам'янець-Подільський. Тут розпочав літературну діяльність як автор фейлетонів. Його перший твір був опублікований в місцевій газеті “Трудова громада”.
- 14 – 90 років з дня народження *Степана Костянтиновича Гуменюка* (1914 – 1991) – історика-краєзнавця, кандидата історичних наук, бібліографа Поділля, громадського діяча, голови Хмельницького обласного історико-краєзнавчого товариства (1964 – 1991), лауреата обласної премії ім. Ю. Сіцінського (посмертно). Народився в с. Михайлівка Ярмолинського р-ну.

- 16 – 105 років з дня народження *Миколи Панасовича Савчука* (1899 – 1976) – зоолога, члена-кореспондента АН УРСР. Народився в с. Зубівщина Славутського р-ну.
- 19 – 90 років з дня народження *Миколи Гнатовича Ортинського* – Героя Радянського Союзу. Народився в с. Женишківці Віньковецького р-ну.
- 22 – 75 років з дня народження *Володимира Васильовича Лупійчука* – майстра народної творчості, різьбяр по дереву. Народився в м. Волочиськ.
- 23 – 80 років з дня народження *Володимира Петровича Атамана* – відомого українського диригента і композитора. Народився в с. Правдівка Ярмолинецького р-ну.
- 24 – 50 років з дня народження *Володимира Петровича Гронського* – відомого композитора, лауреата Національної премії ім. Т.Г. Шевченка, головного музичного редактора Національної кіностудії ім. О. Довженка, автора музики до багатьох кінофільмів О. Бійми. Закінчив Хмельницьке музучилище.
- 25 – 85 років з дня народження *Якова Савовича Олексієва* – Героя Радянського Союзу. Народився в с. Кузьмин Городоцького р-ну.
- 27 – 70 років з дня народження *Дмитра Юліановича Онковича* – поета. Народився в с. Турчинці Городоцького р-ну.
- 28 – 105 років з дня народження *Франца Карловича Главацького* (1899 – 1963) – заслуженого артиста України. Працював у Хмельницькому обласному музично-драматичному театрі ім. Г.І. Петровського (1938 – 1957).
- 30 – 60 років з дня трагічної смерті в концтаборі Усольський Пермської обл. *Вадима Олександровича Дорошенка* (1905 – 1944) – мовознавця, педагога, кандидата філологічних наук. Народився в м. Кам'янець-Подільський.
- 355 років з часу повстання селян і козаків проти польсько-шляхетського гноблення під проводом Д. Нечая.
 - 370 років з часу заснування м. Славута.

У 2004 році виповнюється

- 860** років з часу першої згадки про смт *Стара Ушиця* Кам'янець-Подільського р-ну (1144).
- 805** років з часу першої згадки про с. *Пахутинці* Волочиського р-ну (1199).
- 600** років з часу першої згадки про села *Грим'ячка* та *Зіньків* Віньковецького р-ну;
смт *Сатанів* Городоцького р-ну;
з часу заснування с. *Пільний Мукарів* Дунаєвецького р-ну (1404).
- 570** років з часу утворення *Подільського воєводства* (1434).
- 565** років з часу першої згадки про смт *Нова Ушиця*;
з часу заснування с. *Тернова* Дунаєвецького р-ну (1439).
- 560** років з часу першої документальної згадки про села *Дружнє*, *Заставки*, *Котюржинці*, *Кременчуки* Красилівського р-ну.
- 535** років з часу заснування с. *Блищанівка* Дунаєвецького р-ну (1469).
- 530** років з часу першої згадки про с. *Оринин* Кам'янець-Подільського р-ну (1474).
- 510** років з часу першої документальної згадки про с. *Горбасів* Летичівського р-ну (1494).
- 505** років з часу проведення люстрації (перепису) оборонних замків Поділля.
- 485** років з часу першої згадки про с. *Михнів* Ізяславського р-ну (1519).

- 470 років з часу першої документальної згадки про села *Мислятин, Сошне* Ізяславського р-ну;
с. *Городище* Шепетівського р-ну (1534).
- 445 років з часу першої згадки про с. *Лісоводи* Городоцького р-ну;
с. *Вовковинці* Деражнянського р-ну;
с. *Гусятин* Чемеровецького р-ну (1559).
- 435 років з часу першої згадки про с. *Бубнівка* Волочиського р-ну;
с. *Новолабунь* Полонського р-ну;
с. *Сербинівка* Старокостянтинівського р-ну (1569).
- 415 років з часу першої документальної згадки про с. *Хропин* Шепетівського р-ну;
с. *Капустин* Старокостянтинівського р-ну;
села *Великі Пузирки, Топори* Ізяславського р-ну;
с. *Гриценки* Красилівсько р-ну (1589).
- 405 років з часу заснування кафедрального *костьолу Іоанна Хрестителя* в м. Ізяслав (1599).
- 375 років з часу першої документальної згадки про с. *Федірки* Волочиського р-ну;
с. *Браїлівка* Новоушицького р-ну (1629).
- 350 років з часу заснування *Троїцького монастиря* в с. Сатанівська Слобідка Городоцького р-ну (1654).
- 245 років з часу першої згадки про с. *Пасічна* Старосинявського р-ну (1759).

- 235 років з часу заснування *Михайлівської церкви* в с. Зіньків Віньковецького р-ну (1769).
- 215 років з часу заснування с. *Слобідка-Кульчієвецька* Кам'янець-Подільського р-ну (1789).
- 205 років з часу заснування *Хрестовоздвиженської церкви* в м. Кам'янець-Подільський;
з часу заснування *Миколаївської церкви* в с. Велика Радогощ Ізяславського р-ну (1799).
- 200 років з часу відкриття першої водолікарні в м. Кам'янець-Подільський.
- 190 років з дня народження *Івана Андрійовича Васькова* (1814 – 1889) – художника. Викладав в м. Кам'янець-Подільський;
з дня народження *Олександра Пшездзецького* (1814 – 1871) – польського письменника, історика, етнографа, поділлєзнавця, видавця. Народився в м. Чорний Острів Хмельницького р-ну.
- 185 років з часу заснування православної церкви *Різдва Пресвятої Богородиці* в м. Славути (1819).
- 175 років з часу заснування *Дунаєвецької суконної фабрики*;
перейменування села *Літнівці* на *Нову Ушицю* (1829).
- 165 років з часу заснування *Городоцького цукрового заводу* (1839).
- 160 з часу заснування *школи* в с. *Струга* Новоушицького р-ну (1844).
- 155 років з часу заснування *Антонінського цукрового заводу* Красилівського р-ну (1849).
- 150 років з дня народження *Якова Йосиповича Бацуци* (1854 – 1932) – живописця, майстра художньої кераміки. Народився в с. Адамівка Віньковецького р-ну;

- з часу заснування *Шепетівського цукрового заводу*;
- з часу заснування *Славутської паперової фабрики*.
- 140 років з часу заснування *Покровської церкви* в м. Кам'янець-Подільський;
- з часу заснування *церкви* в с. *Хребтіїв* Новоушицького р-ну;
- з часу відкриття *церковно-парафіяльної школи* в с. *Антоніні* Красилівського р-ну (1864).
- 135 років з часу відкриття *однокласного народного училища* в с. *Кузьмин* Красилівського р-ну (1869).
- 130 років з дня народження *Михайла Андрійовича Коссака* (1874 – 1938) – композитора, диригента, педагога. Викладав у Кам'янець-Подільському педінституті.
- 120 років з часу заснування *костюлу* в с. *Струга* Новоушицького р-ну;
- з часу побудови перших цехів *Городоцького верстатобудівного заводу* (1884).
- 115 років з дня народження *Сергія Степановича Дложевського* (1889 – 1930) – історика, археолога, філолога, професора. Народився в м. Кам'янець-Подільський;
- з дня народження *Арсенія Григоровича Михайловського* – доктора сільськогосподарських наук, професора. Народився в с. Колодіївці Кам'янець-Подільського р-ну;
- з часу заснування *школи* в с. *Іванківці* Новоушицького р-ну (1889).
- 110 років з дня народження *Петра Васильовича Корчєвого* – доктора сільськогосподарських наук, професора. Народився в с. Жабинці Новоушицького р-ну.

- 105 з часу заснування *Сатанівського та Старокостянтинівського цукрових заводів* (1899).
- 100 років з дня народження *Олександра Ізраїловича Франкфурта* (1904 – 1977) – професора, доктора медичних наук. Народився в м. Сатанів Городоцького р-ну.
- 95 років з дня народження *Івана Степановича Зеленьюка* (1909 – 1966) – історика, краєзнавця Поділля, кандидата історичних наук, ректора Кам'янець-Подільського педінституту (1946 – 1966);
- з дня народження *Ісака Менашевича Ройтера* – доктора технічних наук, професора. Народився в м. Ярмолинці;
- з часу відкриття в Славуті на базі чавунно-ливарного та механічного заводів, які належали Р.В. Сангушку, фаянсового заводу одеського купця У. Сегала (нині комбінат “Будфарфор”);
- з часу заснування *Божиковецького крохмального заводу Деражнянського р-ну* (1909).
- 90 років з дня народження *Григорія Лазаровича Каца* – доктора медичних наук, професора. Народився в с. Михайлівка Ярмолинського р-ну;
- з дня народження *Трохима Васильовича Борими* (1914 – 1984) – акушера-гінеколога, доктора медичних наук, професора. Народився в м. Проскурів;
- з часу введення в експлуатацію залізничної лінії *Проскурів – Кам'янець-Подільський* (1914).
- 85 років з часу перебування в м. Кам'янець-Подільський Директорії та уряду УНР (липень – листопад 1919 р.);
- з часу смерті в м. Кам'янець-Подільський *Миколи Івановича Яворського* (1842 – 1919) – краєзнавця Поділля, історика, етнографа, фольклориста, члена Подільського історико-археологічного та церковно-археологічного товариства;

з дня народження *Катерини Білецької* (1919 – 1996) – діяча культури, дружини поета Олега Ольжича. Народилася в м. Кам'янець-Подільський.

- 75 з дня народження *Олексія Олександровича Чехівського* – краєзнавця Поділля, мовознавця, кандидата філологічних наук. Народився в с. Ямпільчик Чемеровецького р-ну;

з часу відкриття *Хмельницького обласного краєзнавчого музею*;

з часу заснування *Вінковоцького консервного заводу* (нині відкрите акціонерне товариство);

з часу заснування *Вінковоцького сирзаводу* (нині відкрите акціонерне товариство);

з часу заснування заводу *вогнетривів* в с. *Михайлючка* Шепетівського р-ну.

- 70 років з часу відкриття *Городоцької районної бібліотеки*.

- 60 років з часу відкриття *Кам'янець-Подільської тютюнової фабрики*.

- 15 років з часу заснування *Славутського цикорієсушильного заводу*;

років з часу заснування *Хмельницької національної Спілки художників України*.

1 січня
60 років з дня народження
М.Ф. Федунця

Федунець Микола Федорович народився передостаннього повоєнного року в селі Сушівці Білогірського району. Батько його, Федір Демидович, був стельмахом, мати, Надія Хомівна, працювала біля землі.

М. Федунець закінчив 10 класів Ямпільської середньої школи, служив у війську. Працював у Білогірській районній газеті й водночас здобував вищу освіту на факультеті журналістики Київського університету імені Тараса Шевченка. Майже двадцять років поет віддав газетярській праці: в білогірській районній “Життя і слово”, обласних – “Подільські вісті” та “Ровесник”. З 1986 року – голова Хмельницької обласної організації Національної Спілки письменників України. Лауреат Міжнародної літературної премії імені Івана Кошелівця. Лауреат літературних премій імені Тараса Шевченка, імені Володимира Булаєнка, імені Богдана Хмельницького.

Творити поезію почав ще з шкільної пори. Друкується з 1957-го. Спершу – в районці, а згодом – в обласній молодіжній газеті “Прапор юності”. На все життя запам’яталася йому Всесоюзна нарада молодих письменників, що проходила в Москві травневого дня 1963 року. Серед української делегації він був наймолодшим. На цій нараді доля йому подарувала зустріч з першим космонавтом планети Юрієм Гагаріним. Як дорогу реліквію зберігає в сімейному архіві світлина, на котрій ця зустріч зафіксована.

Микола Федунець є членом Національної Спілки письменників України з 1978 року, член Національної Спілки журналістів України (1976), заслужений працівник культури (2002). Поет, перекладач, редактор і упорядник ряду видань. З-поміж них: антології “Сто поезій ста поетів”, “Літературна Хмельниччина. XX століття”, серії “Поетична Хмельниччина: давнє і сучасне” та інших важливих видань. Микола Федунець повернув із забуття творчість поета-воїна Володимира Булаєнка, упорядкував і видрукував три книжки співучого сина Подільсь-

кого краю. Багато зусиль доклав для утвердження імені Юрія Клена, Леоніда Лупана, Олега Ольжича.

В той же час він активно працює над творенням власної лірики. Його поезію давно вже знає вся Україна. Окремі вірші перекладено азербайджанською, білоруською, болгарською, корейською, російською мовами. У доробку поета 25 книг. Першою серед них 1972 року у видавництві “Каменярь” побачила світ лірична збірка “Адреса юності”. Затим вийшли такі книги поезій: “Душа зернини”, “Свято роси”, “Обличчя долі”, “Проводи журавлів”, “Розневолення”, “Подільські акварелі” та інші. Остання збірка “День мій земний” була опублікована в 2003 році.

Гортаючи сторінки його книжок, неважко помітити своєрідну, не схожу на інші, жагу до оновленого вираження емоційних відтінків, до чуттєвішого показу стану душі ліричного героя.

День земний для Миколи Федунця розквітає яблуневоцвітно. І поважний ювілей для нього не межа. Поет завжди душею молодий. А його шляхопровідна зоря тихо-тихо подає нам сигнали дозрівання світла.

В. Мацько,
кандидат філологічних наук

Література

Твори

- Веретено: Бувальщини.* – Хмельницький, 1999. – 40 с.
Вибране. – Хмельницький: Доля, 1994. – 62 с.
День мій земний: Вибрана лірика. – Хмельницький: НВП “Евріка” ТОВ, 2003. – 225 с.
Душа зернини: Поезії. – К.: Рад. письменник, 1977. – 78 с.
Жниво: Поезії. – К.: Дніпро, 1992. – 290 с.
“І поселяюсь у Всесвіті з тобою”: Інтимна лірика. – Хмельницький: Ровесник, 1998. – 39 с.
Любові мить: Лірика. – Хмельницький: Доля, 1992. – 31 с.
Назустріч: Нові поезії. – Хмельницький, 1994. – 46 с.
Напряг: Нові поезії. – Хмельницький, 1999. – С. 59.

- Наяву: Нові поезії.* – Хмельницький: Доля, 1996. – 96 с.
- Неповторне: Поезії.* – Хмельницький: Поділля, 1995. – 400 с.
- Обличчя долі: Поезії.* – К.: Рад. письменник, 1987. – 142 с.
- Подільські акварелі: Лірика.* – Хмельницький: Редакційно-видавничий відділ, 1991. – 48 с.
- Проводи журавлів: Вірші та поема:* К.: Рад. письменник, 1990. – 182 с.
- Розневолення: Поезії різних літ.* – Хмельницький: Облполіграфвидав, 1990. – 48 с.
- Свято роси: Поезії.* – К.: Вид-во “Молодь”, 1983. – 80 с.
- Теплі луни: Лірика.* – Хмельницький, 1999. – 95 с.
- Бувальщини // Автограф: Зб. хмельниц. обл. орг. Нац. спілки письменників України.* – Хмельницький, 2002. – С. 35.
- До вічного вогню; Спомин; Вдови // При світлі вічного вогню / Упоряд.: В. Касакович, В. Олійник.* – Хмельницький, 1999. – С. 59.
- Підпалювач хати батьків Т. Шевченка: [Вірш] // Свіча вічності.* – Хмельницький, 2000. – С. 144.
- Клопіт; Перечитуючи “Берег любові” Олеся Гончара; З історії відомо... // Осик осінній сок: Сучасна поезія Хмельниччини. Кн. 2.* – Хмельницький, 2001. – С. 62.
- Вдови: [Вірш] // Поділ. вісті.* – 1998. – 8 трав.
- Веду розкопки у своїй душі: [Вірш] // Поділ. вісті.* – 1999. – 21 груд.
- З дороги; Клопіт; Втеча; Шляхи-дороги; У зоні: [Вірші] // Літ. Україна.* – 2000. – 7 груд. – С. 4.
- Змах пташиного крила: [Поезії] // Дніпро.* – 2002. – № 3. – С. 2.
- І так само зерна проростуть: [Поезії] // Київ.* – 1999. – № 3. – С. 16.
- Лелітки: [Поезії] // Дзвін.* – 2002. – № 8. – С. 16 – 19.
- Рідна мова: [Вірш] // Ровесник.* – 1993. – 6 берез.

Про М.Ф. Федунця

Микола Федунець // Літератори Хмельниччини: Довід. обл. орг. Спілки письменників України. – Хмельницький, 1997. – С. 27.

Федунець Микола Федорович // Мацько В. Шевченко в серці моїм. – Хмельницький, 1996. – С. 36.

Ліричні одкровення // Сваричевський А. Проскурів літературний: від давнини до сучасності. – Хмельницький, 1998. – С. 130.

Коломієць В. Микола Федунець // Хмельниччина: роки становлення та поступу (1937 – 1997): Матеріали Всеукр. наук. іст.-краєзн. конф. – Хмельницький, 1997. – С. 116. – 121.

Вітаємо! // Літ. Україна. – 2002. – 28 берез. – С. 6.

Із змісту: М.Ф. Федунцю присвоєно почесне звання “Засл. працівник культури України”.

Кульбовський М. На дереві нашої любові // Проскурів. – 2001. – 27 лип.

Мачківський М. “...Таїна, що стала хлібом-сіллям” // Літ. Україна. – 1997. – 16 січ. – С. 5.

Мачківський М. ... Цей путівець із Сумовець // Хмельниччина. – 1993. – 31 груд.

Федунець М. “Не коси безпам’ятства полюву у торбині власної душі...” / Розмову вела Т.Слободянюк. // Поділ. вісті. – 2003. – 24 лип.

Карась П. Хай нива життєва колоситься: М. Федунцеві – 50 // Проскурів. – 1994. – 5 січ.

8 січня
65 років з дня народження
П.П. Карася

Народився Петро Прокопович Карась 8 січня 1939 року в с. Коханівка Полонського району Хмельницької області в сім'ї колгоспника. Закінчив Славутське педучилище, факультет журналістики Київського університету (1961).

Працював редактором хмельницької обласної молодіжної газети “Корчагінець”, завідувачим відділом культури газети “Радянське Поділля”, тепер завідує відділом газети “Подільські вісті”.

Перша його поетична збірка “Озаріння” побачила світ у столичному видавництві “Молодь” 1965 року. У видавничій рецензії на неї Борис Олійник не дарма відзначив пісенну мелодійність багатьох рядків молодого поета. Бо вже у 28-літньому віці Петро Карась разом з подільськими композиторами створює музично-пісенну композицію “Дорогами подільськими”, з якою ансамбль пісні і танцю “Подільська” обласної філармонії протягом кількох років об’їздив увесь колишній Союз. А згодом його пісенні рядки підняли на музичні крила народні артисти України – композитори Анатолій Горчинський і Микола Балема. І нині, не лише в Україні, а й за її межами, відомі пісні на слова Петра Карася “Дві троянди”, “Козацькому роду нема переводу”, “Вкраїно, матінко моя”. В останні роки поет створив разом з Миколою Балемою цікаві пісні про лицарів України – Симона Петлюру і Нестора Махна.

Після двох поетичних збірок – “Озаріння” і “Два крила” – Петро Карась першим на Хмельниччині був прийнятий до Національної Спілки письменників України (1969).

1972 року він пише пристрасну поему “Червонозем”, присвячену пам’яті національного героя Алжиру, солдата родом із села Городище Шепетівського району М. П’яскорського.

Як творча людина П. Карась пробував і пробує себе в різних жанрах. Більше чверті століття тому у видавництві “Мистецтво” вийшов його публіцистичний нарис-фотоальбом “Хмельниччина”, а у видавництві “Каменяр” – художньо-публіцистичний нарис “Ударна ланка”.

Він автор 21 поетичної збірки. Широкий діапазон його творчих можливостей – від зворушливих ліричних віршів про рідну землю, про матір і кохану – до філософських епічних узагальнень у своїх восьми поемах.

Усі вони перейняті гарячим подихом сучасності, трагіко-величною і прекрасною історією нашого народу, України.

У поемі “Соломія” поєднано кілька часових планів: біблійний, часів минулої війни і нинішній. Устами мудрої селянки автор поєму нещадно картає міщанство, жадібність, міжсмієнні чвари сучасних багатіїв і хабарників.

Надзвичайно гострі публіцистичні поеми “Кардіограма”, “Соната подільської осені”, “Софія”. У них відповідні лексичні матеріали: від філософських, урочистих до реальних. У 2003 році з-під його пера вийшли історична поема-монолог “Мазепа”, збірка “Свята моя любов” та інші.

У поетичних книгах Петра Карася постійно натрапляєш на твори, присвячені рідному краю, бо ж звідси починається святе почуття патріотизму.

Та особливо потужно звучить патріотична тема у прозових творах письменника, зокрема у повісті “Викликаю вогонь” – про Героя Радянського Союзу подільця Володимира Майборського, який повторив подвиг О. Матросова і залишився живим (а таких лише 11 воїнів). Тож це перша книга на Поділлі і в українській літературі про такого Героя.

Роман “Буремний Буг” – найбільш повний твір про Проскурівське підпілля в роки Великої Вітчизняної війни, який побудований на багатьох архівних документах і свідченнях живих колишніх підпільників.

А. Сваричевський,
лауреат обласної премії ім. Т.Г. Шевченка

Література

Твори

Буремний Буг: Худож.-документ. роман. – Хмельницький: Поділля, 2001. – 679 с.

Викликаю вогонь: Худож.-документ. повість. – Хмельницький, 1994. – 120 с.

Два крила: Поезії. – Львів: Каменярь, 1967. – 87 с.

Жінка: Вірші та поема. – Хмельницький: Поділля, 1998. – 88 с.

Кардіограма. – Хмельницький: НВП “Евріка” ТОВ, 2000. – 56 с.

Колиска: Поезії. – Хмельницький, 1991. – 92 с.
Мазепа. – Хмельницький: НВП “Евріка” ТОВ, 2003. – 56 с.
Небо і земля. – Хмельницький: НВП “Евріка” ТОВ, 2001. – 52 с.
Сон-трава. – Хмельницький: НВП “Евріка” ТОВ, 2002. – 64 с.
Червонозем: Поезії. – Львів: Каменяр, 1972. – 75 с.
Монолог Тараса: Вірші // Дивослово. – 1996. – № 10. – С. 8. – (Антологія одного вірша).

Поділля // Під отчим небом: Вірші про Україну і Поділ. край. – Хмельницький, 1993. – С. 5 – 8. – (Поетична Хмельниччина: давнє і сучасне).

Матінко моя; Сини вертаються: [Вірші] // Поділ. вісті. – 2001. – 23 жовт.

Про П.П. Карася

Карась Петро Прокопович // Письменники радянської України. – К., 1984. – С. 104.

Петро Карась. Поет, прозаїк // Літератори Хмельниччини: Довід. обл. орг. Спілки письменників України. – Хмельницький, 1997. – С. 16.

Карась Петро Прокопович // Слободянюк П.Я. Культура Хмельниччини. – Хмельницький, 1995. – С. 273.

Сваричевський А. Краса України – Поділля: Літ. карта Хмельниччини. – Хмельницький, 1991. – С. 48.

Карась Петро Прокопович // Мацько В. Літературне Поділля. – Хмельницький, 1991. – С. 31.

Карась Петро Прокопович // Письменники Хмельниччини: (Бібліогр. покажч.). – Хмельницький, 1989. – С. 20.

Сваричевський А. Громадянин, письменник, журналіст // Хмельниччина: минуле, сучасне, майбутнє: Матеріали наук.-практ. конф. – Кам’янець-Подільський, 2002. – С. 244 – 248.

Бурбела В.А. Карась Петро Прокопович // Укр. літ. енцикл. В 5-ти т. – К., 1990. – Т. 2 – С. 411.

Вірний юнацькому кредо: Нарис // Сваричевський А. Проскурів літературний: від давнини до сучасності – Хмельницький, 1998. – С. 128.

Мастикаш М. Перший лауреат “Щирого серця” // Літ. Україна. – 1999. – 28 січ.

25 травня
100 років з дня народження
О.Г. Горецької

Горецька Олена Григорівна народилася 25 травня 1904 року в с. Старий Остропіль Старокостянтинівського р-ну. Закінчила Старокостянтинівську жіночу гімназію буремного 1920-го. На час навчання припали революція і громадянська війна. Дівчина бачила, як війська Симона Петлюри захищали національні інтереси, як до влади прийшли більшовики, як встановлювали нові порядки. Зустрічалася й з Миколою Островським, своїм ровесником.

Ще у шкільні роки зародилася у неї мрія стати поетесою, пропагувати прекрасні, гуманістичні ідеали засобами красного слова. Як пише у листі, спершу віршувалося російською мовою. А коли після 1920 року була прикута важкою хворобою до ліжка, не могла працювати, то під впливом українського фольклору з 1932 року остаточно стала писати вірші рідною мовою.

Після інтенсивного лікування прийшло полегшення, і вона обирає професію педагога. З 1932 р. і до виходу на пенсію (1959) Олена Григорівна працює вчителькою молодших класів у селах Левківка, Сербинівка. Зранку – в школі, а під час дозвілля до неї навідувалася Муза. І вона не покидає віршувати.

Свою першу поезію написала ще 1914 року, а її окрема збірка віршів “Сплету вінок” побачила світ лише 1984-го. За плечима поетеси – поважних вісімдесят літ. Така реальність. Таке ставлення тоді з боку влади було до творчих особистостей. Або високо піднімали, або зовсім старалися не помічати.

Але поетеса не зважала на високих посадовців. Вона постійно перебувала у творчих пошуках. Її вірші друкувалися в газетах “Вперед”, “Радянське Поділля”, “Піонер України”, “Абхазия”, “Учительская газета”, журналі “Крестьянка”. Добірки її віршів були надруковані також в колективних збірках “Літературне Поділля”, “Перший заспів” (1961), в болгарському збірнику “Антологія хмельницьких поетів” (1977). Як підсумок багаторічної творчої діяльності у львівському видавництві “Каменяр” вийшла поетична книга “Сплету вінок” (1984).

В. Мацько,
кандидат філологічних наук

Література

Твори

Сплету вінок: Вірші. – Львів: Каменяр, 1984. – 47с.

Вітчизни світанок: [Вірш] // Корчагінець. – 1984. – 7 листоп.

Кролята; Бджілка: [Вірші] // Рад. Поділля. – 1983. – 2 листоп.

Я піду лугами над Случем-рікою...; Вітчизні: [Вірші] // Рад. Поділля. – 1984. – 4 берез.

Про О.Г. Горещьку

Горещька О.Г. // Мацько В. Літературне Поділля. – Хмельницький, 1991. – С. 21.

Гришук В. Нічого серце не забуло // Горещька О.Г. Сплету вінок: Вірші. – Львів, 1984. – С. 3 – 5.

23 червня
80 років з дня народження
Г.Я. Храпача

Григорій Якович Храпач народився 23 червня 1924 року в селі Гелетинці Хмельницького району в селянській сім'ї. Як учасник війни нагороджений бойовим орденом і медалями.

Навчався в інституті прикладного і декоративного мистецтва. Закінчив філологічний факультет Львівського університету (1962). Працював у дитячому будинку вихователем, у художніх майстернях, райгазеті, викладав малювання і креслення в середніх школах. З 1956 року – бібліотекар, потім учитель малювання, німецької мови, української мови і літератури у школі рідного села. Тут мешкає і після виходу на пенсію.

У третьому класі Грицько написав перші вірші, у п'ятому – казки, які сам ілюстрував. 1962 року побачила світ перша книжка його віршів “Струмок”. Григорій Храпач, працюючи в жанрі віршованої загадки, скоромовки, віршованої казки, адресує своє слово найдопитливішому читачеві. Його мініатюри, яких кілька сотень (а вчительська професія спонукала до їх створення), щедро розкидані по сторінках часописів, газет, збірників та підручників.

Він – ще живописець-пейзажист. І це захоплення помножує його снагу в живописанні словом. Ось, наприклад, повість-казка “Золотавка, або Пригоди молодого бджілки”. Цей ліро-епічний твір, що складається з дванадцяти невеликих розділів, є немовби своєрідною “енциклопедією” для дітей. Бо скільки б не писалося про мед, дитина повинна знати, ким і як він збирається, з повагою ставитися до великої трудівниці-бджілки. А, отже, й не чинити їй зла, сприяти у її щоденних клопотах, як і всієї природи.

У роки Другої світової війни Храпач визволяв Чехословаччину і Польщу, був поранений і контужений, тому й не дивно, що він звертається і до “батальної” тематики, як ось в історичному романі “Бандури рокочуть на сполох”, події якого відбувалися під час гайдамаччини.

Як живий свідок страшних подій голодомору в Україні 1932 – 1933 років Г. Храпач пише повість “Під хрестом”. Трагедію українського народу за лиховісних часів сталінщини автор передає через внутрішній психологічний стан дев’ятирічного Назарка, якому випало нечувано жорстоке випробування долі.

Нині Храпач – автор книжок віршів, оповідань, повістей для юнацтва: “Струмок”, “Хто відгадає?”, “Ластів’ята”, “Жайворонки над нивою”, “Так пахне хліб” та ін.

Він лауреат обласних премій імені Тараса Шевченка та імені Микити Годованця, Хмельницької міської премії імені Богдана Хмельницького.

А. Сваричевський,
лауреат обласної премії ім. Т.Г. Шевченка

Література

Твори

А сонце сходить і заходить: Вірші. – [Б. м.], 1993. – 32 с.

Абетка віршована для дітей. – Хмельницький: Поділля, 1993. – 32 с.

Вибране. – Хмельницький: Доля, 1994. – 64 с.

Казки / Ред. М. Федунець. – Хмельницький: Поділля, 1995. – 32 с.

Сонцекрилка, або Життя та пригоди бджіл і бджілок: Повість-фєсрія / Худож. О.В. Лещук. – Хмельницький: Поділля, 1996. – 48 с.

Струмок. – К.: Веселка, 1977. – 15 с.

Цифротвір: Казки для малят. – Хмельницький: Поділля, 1993. – 24 с.

Шумлять скалічені тополі: [Вірш] // При світлі вічного вогню / Упоряд.: В. Касакович, В. Олійник. – Хмельницький, 1999. – С. 63.

Людей, людей – усі знайомі; Витвір пензля; Лама ворота лютій ворог; Мак цвіте, ой нене! // На перехресті блискавиць: Вірші поетів-фронтовиків. – Хмельницький, 1995. – С. 53 – 61.

Скрик: Повесть // Автограф: Зб. Хмельниц. обл. орг. Нац. Спілки письменників України. – Хмельницький, 2002. – С. 46 – 54.

Вклоняюсь матері-землі: [Вірші] // Дивослово. – 1994. – № 10 – 11. – С. 63.

Даринка: (Оповідання) // Прибуз. зоря. – 1997. – 12, 19 черв.

Деркачик; Вечір; Огірок; Доц; Біліє ліля: [Вірші для дітей] // Жінка. – 1997. – № 8. – С. 21.

Дим: Оповідання // Літ. Україна. – 1995. – 4 трав.

Моє село – моя столиця // Літ. Україна. – 1998. – 16 квіт. – С. 8.

Наш край: Коліскова // Літ. Україна. – 1998. – 3 верес.

Під хрестом: Повесть-реквієм // Соборність. – 2003. – № 1. – С. 5 – 34.

Про Г.Я. Храпача

Григорій Храпач // Літератори Хмельниччини: Довід. обл. орг. Спілки письменників України. – Хмельницький, 1997. – С. 28.

Загадка, що нам полюбилася // Сваричевський А. Проскурів літературний: від давнини до сучасності. – Хмельницький, 1991. – С. 72.

Кульбовський М. Жниво Григорія Храпача // Проскурів. – 2001. – 13 лип.

Федунець М., Мачківський М. Григорієві Храпачу – 75 // Літ. Україна. – 1999. – 24 черв. – С. 4.

Андрухненко Л. З малечю – всякдень // Літ. Україна. – 1996. – 15 лют.

Мачківський М. Про що говорить земля // Корчагінець. – 1988. № 17.

Мацевич А. Щоденне відкриття світу // Рад. освіта. – 1979. – 30 трав.

29 червня
85 років з дня трагічної загибелі
П. Болбочана

За роки незалежності в області проведено значну краєзнавчу роботу щодо повернення призабутих імен, а особливо тих, хто переслідувався більшовицькою владою чи жив в еміграції. Однак дуже мало ми пишемо про тих, хто загинув в борні за незалежність України в роки національно-визвольних змагань.

Саме в ту пору, на Поділлі боровся за незалежність України і Петро Болбочан. Він народився 1883 р. під Хотиним нинішньої Чернівецької області в родині священика. Закінчив Кишинівську духовну семінарію. Оскільки його вабила професія військового, то він стає учнем Чугуївського піхотного юнкерського училища (закінчив училище 1906 року). Воював на фронтах Першої світової війни.

У 1917 році з українців 5-го корпусу Південно-Західного фронту російської армії він створив Перший український республіканський полк і привів його до Києва, підпорядкувавши Центральній Раді. На початку 1918 року Болбочан брав участь у захисті Києва, коли наступали більшовицькі війська Муравйова.

Був губерніяльним комендантом Волині. Визволяв Сарни і Житомир. Звільняє Бердичів від червоного командира Кіквідзе. З військами пройшов Коростень. Розбив більшовицькі війська на річці Ірпінь і 1 березня 1918 р. увійшов до Києва. Визволяв Полтаву і Харків – у боях показав себе талановитим полководцем.

Полковник Петро Болбочан, як стратег, бачив реальну загрозу існуванню Української держави. З приводу цього у нього виникли не-

порозуміння з головним отаманом Симоном Петлюрою, який дає наказ своєму помічнику Омелянові Волоху заарештувати Болбочана – це сталося 22 січня 1919 року в Кременчуці. У Києві, куди його доставили, він пише відкриті листи С. Петлюрі, членам Директорії, в редакції газет.

Відступ з Києва. Євген Коновалець 31 січня вивозить Болбочана до міста Станіслава. І ось державний інспектор полковник Микола Гавришко 7 червня призначає П. Болбочана командиром Запорізької групи, яка вела бої на Поділлі. Радість була короткою. Все ж таки 10 червня 1919 р. відбувся військово-польовий суд, який виніс жорстке рішення – розстріляти.

В ніч на 29 червня 1919 р. на станції Балин (нині Дунаєвецького району) полковника П. Болбочана стратили. Стріляв сам розлючений начальник охорони головного отамана С. Петлюри.

В. Мацько,
кандидат філологічних наук

Література

Про П. Болбочана

Коваль Р. Героїзм і трагедія Петра Болбочана // Шлях перемоги.
– 2003. – 3 – 9 лип.

19 липня
65 років з дня народження
В.О. Котомкіна

У своєму житті ми зустрічаємо поетів, таких різних, таких не-схожих між собою. Серед них гучні, сліпучо-яскраві, майже артистичні імена.

Знаємо також інших – скромних, негаласливих, з теплим віршованим рядком, який змушує вдуматися у кожне тихе, але переконливе слово.

Валерій Олександрович Котомкін належить саме до таких: вдумливих і тихих. Водночас його важко порівняти з ким-небудь із подільських поетів. Сама вдача хисту російського поета Валерія Котомкіна інша. У своїй творчості він продовжив той напрямок у сучасній поезії, котрий відомий яскравими іменами Ярослава Смелякова, Миколи Рубцова, Володимира Соколова.

Валерій Олександрович Котомкін прожив неповних 56 років. Останній період його життя співпав з бурхливими подіями історії нашого суспільства: розпаду Союзу, становлення незалежної України. Та Котомкін не публіцист, не трибун. Одначе у віршах, навіть присвячених подіям дня, трепетним, що вимагають відображення у поезії, майже завжди відчувається стримана, ледь чутна тема якоїсь втрати.

Можливо, ця ностальгія вихлюпнулася б у новій збірці поезій. Але ... не судилося.

У нашій пам'яті поет Валерій Котомкін так і залишиться автором трьох поетичних книг, виданих за життя: “Зачинатели” (1973), “Притяжение любви” (1989), “Перелив тишины” (1991).

У цих книгах – поезія любові до життя, до рідної землі. Це поезія любові до людей, що живуть на цій землі, – поезія не гучномовна, а стримана і прониклива. Майже у кожному вірші струменить туга людини і поета, якому нелегко живеться на цьому світі і хто, не прини-

жуючи ні свого серця, ні свого розуму, ані таланту, долає свій життєвий шлях, визначений Богом.

Без жалоб, без мук, без причастья

Кончаю светила свой век...

Какое же, все-таки, счастье,

Что ты не звезда, человек,

Что в мире простом и великом

Нашел мимолетный приют

И будешь (добром или лихом)

Помянут в родимом краю.

(“Памятник”)

Сьогодні, коли ми відзначаємо його 65-річчя, Валерій Котомкін споглядає на нас, повністю ще не прочитаний і остаточно не зрозумілий.

Так, душа його чиста. І ще – вона беззахисна, безкорислива. Це підтверджує наша пам’ять про поета.

Когда, через годы, среди вас воскресну,

Я вряд ли узнаю о том, что воскрес...

В. Дмитрик,
голова правління Хмельницької
міської спілки “Поділля”

Література

Твори

Зачинатели: Стихи. – Львов: Каменяр, 1973. – 34 с.

Переливы тишины: Стихотворения и поэма. – Львов: Каменяр, 1991. – 54 с.

Война, война... [Стихотворение] // При світлі вічного вогню /
Упоряд.: В. Касакович, В. Олійник. – Хмельницький, 1999. – С. 35.

Звездной ночью; Вечность; Другу; Кресло: [Стихи] // Безсоння вишень: Сучасна поезія Хмельниччини. Кн. 1. – Хмельницький, 2000. – С. 60.

Правда: [Стих] // Сто поезій ста поетів / Упоряд. М. Федунець. – Хмельницький, 1992. – С. 107.

Рання весна; Трави чувства зависти не знают...; Когда-нибудь; Вечер // Творче Поділля. – Хмельницький, 1993. – С. 65 – 76.

Время мое – время Божье: [Поезія] // Поділ. вісті. – 1994. – 24 листоп.

Из новых стихов // Хмельницький вечірн. – 1994. – 24 верес.

О вечном: [Стихотворение] // Поділля. – 1993. – 17 сер.

Про В.О. Котомкіна

Котомкін В.О. // Мацько В. Літературне Поділля. – Хмельницький, 1991. – С. 37.

“Думы таинства таят...” // Дмитрик В. Прообраз: (Статті, нариси, інтерв'ю). – Хмельницький, 2002. – С. 20 – 26.

Дмитрик В. “Теперь говорят, что я снова воскресну...” // Проскурів. – 1999. – 21 лип.; Поділ. вісті. – 1999. – 5 серп.

Дмитрик В. В. Котомкіну було б 60 // Поділ. кур'єр. – 1999. – 16 лип.

20 липня
60 років з дня народження
А.Й. Ненцінського

Анатолій Йосипович Ненцінський народився 20 липня 1944 р. в с. Веснянка Старокостянтинівського району Хмельницької області в сім'ї колгоспників. Закінчив Кам'янець-Подільський педагогічний інститут (1969). Працював учителем в школі, відповідальним секретарем старокостянтинівської, а потім кам'янець-подільської районних газет, обласної газети "Радянське Поділля", завідувачим відділом культури, відповідальним секретарем, а нині – заступником редактора газети "Подільські вісті".

Автор поетичних книг: "Вірність", "Передчуття польоту", "Атакуючий ряд", "Комаргород", "Весталка", "Закон руки" та інших.

Вірші Анатолія Ненцінського переважно сюжетні. Образно змальовуючи події, факти, поет дошукується об'єктивної істини, філософськи осмислює буття. Поеми "Комаргород", "Весталка", "Закон руки" мають діалогічну спрямованість – донести слово до тих, хто здатний зрозуміти його. Поет звертається до проблем зв'язку часів, до питання про співвідношення між часом індивідуальним і часом історичним.

У творі "Комаргород" автор поставив за мету дослідити історію одного роду, адже Україна – це не тільки степи, ліси, річки і озера, а й люди – носії традицій, звичаїв, творці історії. Рід подільських Комарів пережив Хмельниччину, Коліївщину, кріпаччину, першу російську революцію і Першу світову війну, жовтневий переворот і неп, колективізацію та індустріалізацію, ГУЛАГи і нацистські табори, і при цьому він не був безликим, невиразним. Хтось виявився боягузом, хтось героєм, хтось великим майстром своєї справи, а котрийсь утопив свій розум в горілці. Усе так, як у житті, у кожному роді, у кожній хаті. Комарі – активні учасники історичних подій на Поділлі, зокрема Визвольної війни 1648 – 1654 рр., Пилявецької битви.

Спонукає до роздумів поема "Закон руки". Головний її герой карається несправедливістю цього світу. Його мучить усвідомлення, що Зло хамовито возсідє на трон Часу, а Добро цьковане і гнане звідусюди. З фіналу поеми стає зрозумілим, що вибір героя на боці Совісті.

Багато своїх творів А. Ненцінський спрямовує проти душевної глухоти, споживацтва, фетишизації речей – одним словом, супроти міщанства, що є нині надзвичайно актуальним. Такі поезії насамперед

характерні для збірки “Передчуття польоту” (“Весілля”, “Казка”, “Етюд з ластівками”, “Мода”).

А у збірці “Це наше тіло” Анатолій Ненцінський засобами сатири, яка часто переходить у їдкий сарказм, картає розпусту, користолюбство, прагнення до наживи будь-якими засобами сучасних “новоукраїнців” і бізнесменів.

Анатолій Ненцінський – лауреат обласної молодіжної премії та Хмельницької міської премії ім. Б. Хмельницького.

А. Сваричевський,
лауреат обласної премії ім. Т.Г. Шевченка

Література

Твори

Атакуючий ряд: Поезії. – К.: Молодь, 1984. – 80 с.

Вірність: Поезії. – К.: Молодь, 1975.

Закон руки: Поема. – Хмельницький: Поділля, 1997. – 32 с.

Комаргород: Хрон.-документ. наук.-фантаст. повість у віршах і прозі. – Хмельницький, 1992. – 98 с.

Поминальна дума: [Вірш] // Свіча вічності. – Хмельницький, 2000. – С.108.

Шкереберть з переворотом // Автограф: Зб. Хмельниц. обл. орг. Нац. спілки письменників України. – Хмельницький, 2002. – С. 68 – 71.

Богданові – слава!: [Вірш] // Поділ. вісті. – 1993. – 26 серп.

Ліричні етюди // Поділ. вісті. – 2003. – 21 січ.

Нічний візит: Новела // Поділ. вісті. – 1998. – 10 лют.

Про А.Й. Ненцінського

Анатолій Ненцінський // Літератори Хмельниччини: Довід. обл. орг. Спілки. письменників України. – Хмельницький, 1997. – С. 22.

Один з атакуючих // Сваричевський А. Проскурів літературний: від давнини до сучасності. – Хмельницький, 1998. – С.134.

Ненцінський А. // Мацько В. Літературне Поділля. – Хмельницький, 1991. – С.49.

Кравчук В. Велике то діло, чиє оте тіло: Замість рецензії // Поділ. вісті. – 2003. – 18 берез.

20 липня
60 років з дня народження
В.С. Прокопчука

Віктор Степанович Прокопчук народився 20 липня 1944 року в селі Блищанівка Дунаєвецького району. Батька він не пам'ятає, бо сільський учитель Степан Іванович Прокопчук загинув на фронті Другої світової війни через два місяці після синового народження. І Віктор побував на його могилі у Польщі аж у свої двадцять вісім літ.

1958 року Віктор закінчив Блищанівську семирічку, 1961-го – Рахнівську середню школу, 1967-го – історико-філологічний факультет Кам'янець-Подільського педінституту. Пройшов різні сходинки педагогічного життя – бібліотекаря, старшого піонервожатога, учителя історії, директора Маківської середньої школи, завідуючого Дунаєвецьким райво. Працював у партійних органах. Нині – начальник відділу освіти Дунаєвецької райдержадміністрації.

Вміє побачити і підтримати нове у навчально-виховному процесі.

Шанувати минуле і вірити у майбутнє – життєве кредо цього педагога і краєзнавця. Історичне надбання українського народу передати молоді, яка є нашим майбутнім. Такі його думки і дії. До краєзнавчих досліджень Віктор Степанович прилучився 1969 року після повернення з військової служби. Тоді викладав історію в Маківській середній школі, коли розгорталася робота для написання тому “Хмельницька область” з багатотомної “Історії міст і сіл Української РСР”. Він пише нарис про село Маків, що ввійшов до цього видання. Віктор Степанович організував краєзнавчий музей у Смотричі, Великому Жванчику, Лисогірці, Михайлівці, Нестерівцях.

Завдяки активній участі В.С. Прокопчука Смотрицькій середній школі присвоєно ім'я Мелетія Смотрицького, Лісогірській – поета-байкаря Івана Сварника, Великожванецькій – Героя Раянського Союзу, колишнього завуча школи Марка Майдана. За його ініціативою встановлено премії імені Мелетія Смотрицького та Марка Майдана для відзначення вчителів і краєзнавців.

Він є ініціатором багатьох починань у розвитку культурних, краєзнавчих і наукових традицій в районі. Значними подіями на Дунаєвеччині стали науково-практичні і краєзнавчі конференції: “Поділля в роки Визвольної війни українського народу 1648 – 1654 років”, “Дунаївці: їх роль і місце в історії Поділля”, “Дунаєвеччина очима дослід-

ників, учасників і свідків історичних подій”, “Дунаївці на зламі тисячоліть: минуле і сучасність”, учнівські конференції та інші.

90-ті роки були особливо плідними для В.С. Прокопчука. 1991 року з-під його пера вийшли книги нарисів “З народних глибин” і “Тернова стежка”. Спільно з дружиною – завідуючою центральною районною бібліотекою, лауреатом обласної премії ім. Т.Г. Шевченка Тамарою Костянтинівною підготував збірку подільських колядок, щедрівок, гаївок “Стелися, зелений кудрявцю”. Всі ці видання стали підмогою у роботі вчителям і працівникам бібліотек.

1993 року В.С. Прокопчук удостоєний звання “Заслужений працівник освіти”.

Результатом наукових пошуків Віктора Степановича стала підготовлена і захищена 1994 р. дисертація “Розвиток історичного краєзнавства на Поділлі”, яка згодом переросла у монографію “Краєзнавство на Поділлі: історія і сучасність” (К., Рідний край, 1995). Він стає доцентом Кам’янець-Подільського університету.

1999 р. його обрано членом-кореспондентом Академії історичних наук України. Слід сказати, що Віктор Степанович не належить до тієї частини науковців (є й такі), які намагаються надрукувати декілька статей для захисту звання, а далі в нього не побачиш жодного друкованого слова.

В.С. Прокопчук має 12 окремих видань, більше 200 наукових та науково-популярних публікацій в газетах, журналах, наукових збірниках. Привертають увагу видання: “Дорога у вічність”, “Топоніми рідного краю”, “Два села – одна доля” та інші.

В. Прокопчук – член правління Всеукраїнської спілки краєзнавців та українського фонду культури, колегії управління освіти і науки облдержадміністрації, редколегії журналів “Краєзнавство” (Київ), “Педагогічний вісник” (Хмельницький).

Слід сказати, що з перших номерів Хмельницького часопису “Педагогічний вісник” його активними авторами і дописувачами стали освітяни Дунаєвеччини, бо в цьому значну роль відіграв приклад начальника відділу освіти В. Прокопчука. Він не тільки член редколегії цього журналу, а й постійний його автор. Отже, В.С. Прокопчук не лише талановитий педагог, але й учений, краєзнавець і активний громадський діяч.

В.Мацько,
кандидат філологічних наук

Література

Праці

Краєзнавство на Поділлі: історія і сучасність. – К.: Рідний край, 1995. – 204 с.

Два села – одна доля. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2001. – 271 с.

Топоніми рідного краю. Метод. посіб. – К.: Рідний край, 1999. – 94 с.

Прокопчук В.С., Телячий Ю.В. Лисець: Іст.-краєзн. нарис. – К.: Рідний край, 1998. – 96 с.

Смолитицькі // Південно-Східна Волинь: наука, освіта, культура: Матеріали регіон. наук.-краєзн. конф. – Хмельницький–Шепетівка, 1995. – С. 3 – 5.

Академік Тронько і Поділля // Поділ. вісті. – 1995. – 5 груд.

Природодослідник Степан Маковецький // Дунаєвець. вісн. – 1995. – 17 серп.

Про В.С. Прокопчука

Прокопчук Віктор Степанович // Баженов Л. Поділля в працях дослідників і краєзнавців ХІХ ст. – Кам'янець-Подільський, 1993. – С. 322.

В.С. Прокопчук – подільський краєзнавець: Бібліогр. довідка до 50-річчя від дня народження. – Хмельницький, 1994. – 16 с.

Савчук О.В. Дослідники історії краю // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків іст. подій: Матеріали наук.-краєзн. конф. – К., 1997. – С. 240 – 242.

Пилявський С. Подвижник краєзнавства // Поділля. – 1996. – 9 трав.

Кабачинська С. Прокопчук – з Дунаєвця. Дунаївці – з України // Проскурів. – 1996. – 3 квіт.

Карась П. Я так її люблю – мою Україну // Поділ. вісті. – 1995. – 30 лист.

24 серпня
90 років з дня народження
Ф.П. Шевченка

Відомий історик, член-кореспондент Академії Наук УРСР Федір Павлович Шевченко народився 24 серпня 1914 року в селі Дунаївці, де і закінчив в 1930 р. школу-семирічку. В 1939 році після навчання на робітфаці в Києві продовжує здобувати освіту в Московському історико-архівному інституті, залишившись там в аспірантурі, яку закінчив в 1940 р. Тоді ж був призначений директором Державного обласного архіву в Чернівцях. В 1941 р. довелося евакуюювати в перші дні війни архів в тил. З 1943 р. Ф. Шевченко працює в Києві начальником науково-видавничого відділу Архівного управління України. В 1945 – 1949 роках працював заступником голови Комісії історії Великої Вітчизняної війни АН УРСР, одночасно викладав історію в Київському університеті. З 1949 року став працювати в Інституті історії АН УРСР, з 1964 р. – заступником директора. В 1957 році стає редактором новоствореного “Українського історичного журналу”. В 1959 році публікує ґрунтовну монографію “Політичні та економічні зв’язки України з Росією в середині XVII ст.”, яка звернула на себе загальну увагу не в нашій країні. Восени 1966 р. надрукував з дозволу вищого керівництва статтю “Чому М. Грушевський повернувся на Україну”, яка мала широкий розголос. Та не менший розголос мало усунення Ф.Шевченка в наступному році з посади директора Інституту історії, але в 1968 р. він був відновлений на посаді редактора і призначений директором Інституту археології АН України, а в 1969 р. обраний членом-кореспондентом АН УРСР. З 1972 р. працював старшим науковим співробітником Інституту історії. В 1984 році став лауреатом Державної премії України.

Федір Павлович підтримував постійні зв’язки з рідними Дунаївцями. В 1964 році став почесним членом Хмельницького обласного історико-краєзнавчого товариства, брав участь в краєзнавчих конференціях, відвідував Кам’янець-Подільський, рідні Дунаївці. В 1992 році Федір Шевченко на конференції в Дунаївцях виступив з доповіддю “Поділля в роки Визвольної війни українського народу 1648 – 1654 рр.”.

Тоді ж йому вручили посвідчення почесного громадянина міста Дунаївці.

Помер Ф.П. Шевченко 1 листопада 1995 р. в Києві. В листопаді 1997 р. на будинку школи, яку закінчив Ф.П. Шевченко, була встановлена меморіальна дошка, а в школі відкрито музей. Районна організація Всеукраїнської спілки краєзнавців встановила премію імені Федора Шевченка.

Є. Назаренко,
краєзнавець

Література

Твори

Історія і сучасність. – К.: Знання, 1965. – 46 с.

Політичні та економічні зв'язки України з Росією всередині XVII ст. – К., 1959. – 498 с.

Видатний борець проти кріпосництва і царизму: До 170-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка // Укр. іст. журн. – 1984. – № 3. – С.45.

Про Ф.П. Шевченка

Шевченко Федір Павлович // Історія Академії наук Української РСР. – К., 1982. – С. 788.

Шевченко Федір Павлович // УРЕ. – К., 1964. – Т.16. – С. 296.

Прокопчук В.С. Федір Павлович Шевченко і Дунаєвеччина // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: Зб. наук. краєзн. праць. Вип. 2. – Кам'янець-Подільський, 2000. – С. 205 – 212.

Данилюк Ю.З., Бажан О. Тернистим шляхом правди // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: Матеріали наук. краєзн. конф. – К., 1997. – С. 223 – 227.

Винокур І., Прокопчук В. На терені історії // Рад. Поділля. – 1991. – 28 груд. – (Славетні земляки).

3 жовтня
105 років з дня народження
К.О. Гордієнка

Народився письменник в селі Микитинці Ярмолинецького району, в родині селянина. Дитинство Кості пройшло на селі, а з 1910 року він живе в Одесі, куди його батьки переїхали на заробітки.

Тут хлопець років зо два продавав газети, був за експедитора. Закінчивши 1917 року ремісничу школу, пішов на завод. Працював у майстернях, одне літо – на хімічному заводі, друге – на рафінадному. Але, як згадуватиме потім Кость Гордієнко, “коренище моє тяглося на село. Не лише на подільське село, де я народився, а на увесь пісенно-барвистий сільський край, що зберігся в моїй хлоп’ячій уяві. Можливо, це були початки того, що згодом виросте в свідоме прагнення розгадати, осягнути складні процеси сільського життя”.

Роки перебування у портовому місті, звичайно, розширили кругозір юнака, але залишилися в пам’яті роками тяжкої гонитви за шматком хліба. Після революції закривалися старі газети, які колись продавав юнак, і утверджувалася нова преса. Літературна біографія Кості почалася саме з газети. У 1920 році він працює в редакції одеської селянської газети “Більшовик”, а в 1921 році – уже редагує в Балті повітову газету “Червоне село”.

В Одесі і в Балті він познайомився і подружився з В. Сосюрою, В. Катаєвим, К. Паустовським. У 1922 році К. Гордієнко переходить до Харкова на роботу в редакцію газети “Вісті ВУЦВК”, редактором якої був В. Еллан-Блакитний. Влітку 1927 року Кость Олексійович, кореспондент республіканської газети “Комуніст”, приїжджає на Поділля. Він побував і в рідному селі Микитинцях. “Все тут миле, любе таке, кожна билина повна спогадів дитячих літ”, – напише згодом.

Від сталінських репресій, які велися тоді проти української інтелігенції, К. Гордієнко врятувався тим, що в 1928 році залишив тодішню столицю України і “безоглядно, не маючи ні засобів, ні перспектив” тікає від центру в найвіддаленіший західний Краснокутський район столичної області.

Певним етапом у творчому розвитку К. Гордієнка стали дві сатиричні повісті – “Автомат” і “Славгород” (1929), які викривали невігластво деяких місцевих керівників.

У повісті “Атака” (1931), де йдеться про хлібозаготівлю, К. Гордієнко, вірний правді життя, не міг не показати, що навіть бідняк Кармаліта приховує зерно. “Кожен раніш хотів багатіти, – каже Кармаліта, – а тепер нашо, коли ти будеш сякий-такий?” В той же час опір “класового ворога – куркульства” – залишався в повісті начеб за “кадром”.

У 1934 році К. Гордієнко став членом Спілки письменників. За правду життя він спізнав і захоплені рецензії на свої твори, і гостру, часто явно пристрасну критику. В міру можливостей реагував: використовував усе плідне, заперечував необґрунтоване, упереджене, вульгаризаторське.

У рукописи грубо втручались і у видавництвах. Про долю повісті “Зерна” (1934) письменник згадує: “Цей твір складався з двох частин. Зображувалося село початку 30-х років. Деформації в суспільстві, суперечності, конфліктні ситуації на ідеологічному фронті, соціальні проблеми – все видавцями було закреслено. І друга частина твору виличена.”

Роман-трилогія “Буймир”, збірка оповідань “Сильніше смерті”, цикл нарисів “Б’ють джерела”, де Кость Гордієнко виступав проти бюрократично-колгоспної метушні, на пленумі Спілки письменників України в 1974 році були розцінені як пасквілі на квітуче радянське село.

Та письменник не схибив із праведного шляху, показуючи життя таким, яким воно було насправді. Збагачуючись життєвим досвідом, Кость Олексійович взявся за перо романіста, вирішивши відтворити долю селянства від початку століття.

У першій книзі літопису “Чужу ниву жала” (1940) відображено революційні події 1905 року, показано, як трудящі піднімаються на боротьбу з гнобителями. Друга частина трилогії – роман “Дівчина під яблунею” (1954) – переносить читача у передвоєнні роки, в те саме село Буймир. У третій частині літопису – романі “Буймир” письменник розповідає про грізні дні Великої Вітчизняної війни.

У 1973 році за роман-трилогію “Чужу ниву жала”, “Дівчина під яблунею”, “Буймир” автор удостоєний Державної премії УРСР імені Т.Г. Шевченка.

Як же сталося, що К. Гордієнко майже все своє свідоме життя прожив у місті, а став літописцем села? У земляків письменника є навіть з цього приводу легенда. В ній говориться, що у полі під Микитинцями стоїть глибока, як зоряне серпневе небо, криниця. Хто нап’ється з неї води, ходитиме зачарований земною красою. Бо та вода настояна зіллям, пахощами поля і неба, вечірніми росами. Кажуть, напився з неї чистої води Кость Гордієнко і став співцем краси земної.

Якось в розмові з подолянами, які відвідали його в Харкові, Кость Олексійович зізнався: “І хоч живу я в індустріальному Харкові, а все ж таки подумки в Лебедині, де народилась моя трилогія. Ніколи не забуду босоного дитинство в Микитинцях, славних моїх подолян. Саме живі зв’язки з селом, спілкування з людьми, проникнення в їх долі підказали мені тему правди життя.”

А. Сваричевський,
лауреат обласної премії ім. Т.Г. Шевченка

Література

Твори

- Вибрані твори:* В 2-х т. – К.: Дніпро, 1986.
Буймир: Трилогія. – К.: Дніпро, 1972. – 278 с.
Заробітчани: Повість. – Х.: Прапор, 1982. – 183 с.
Зернися, земле: Нариси, спогади, роздуми. – К.: Рад. письменник, 1988. – 165 с.
Сім'я Остапа Гура: Повість. – К.: Дніпро, 1989. – 468 с.

Про К.О. Гордієнка

- Зінченко О.І.* Кость Гордієнко: Літ.-крит. нарис. – К.: Рад. письменник, 1987. – 174 с.
Родіонов В. Патріарх: Вірш, присвячений К. Гордієнку // *Березіль.* – 1993. – № 9 – 12. – С. 16 – 17.
Сваричевський А.В. Літописець українського села // *Подільської землі сини.* – Хмельницький, 1993. – С. 29 – 31.
Мачківський М. З домівки, з подільського луку... // *Поділ. вісті.* – 1992. – 5 листоп.
Мацько В. І праця невсипуща // *Поділ. вісті.* – 1994. – 1 жовт.
Гордієнко Кость Олексійович // *Письменники Рад. України: Бібліограф. довідн.* – К, 1981. – С. 55.
Сваричевський А. Краса України – Поділля: Літ. карта Хмельниччини. – Хмельницький, 1991. – 48 с.
Гордієнко Кость Олексійович // *Мацько В.* Літературне Поділля. – Хмельницький, 1991. – С. 21.

9 жовтня
100 років з дня народження
М.П. Бажана

Поет і перекладач, літературознавець і критик, державний і громадський діяч, енциклопедист і видавець, Герой Соціалістичної Праці, лауреат двох Державних премій Союзу РСР, Державних премій України, народний поет Узбекистану, академік, головний редактор Української Радянської Енциклопедії, секретар правління Спілки письменників СРСР. І все це один – М.П. Бажан.

Незадовго до смерті в інтерв'ю кореспондентові М.П. Бажан згадував: “Я народився в Кам’янці-Подільському в сім’ї інтелігентного військовослужбовця. З дитячих літ мене оточували музика і книги. Ніколи не забуду першого дитячого потрясіння. Роки “столипівщини”. Батько вийняв з-під поли томик Тараса Шевченка “Кобзар” – у той час це була заборонена література. Читав нам з матір’ю книгу вголос, а ми всі троє плакали. З раннього дитинства я любив все красиве – парки, будівлі, картини, поля, людей.”

Батько поета Платон Артемович Бажан походив з реєстрових козаків Полтавщини і хоч народився в сім’ї коваля, “вибився в люди”, ставши офіцером. Служив військовим топографом Ставропольського полку, що розміщувався у Кам’янці-Подільському. Тут його доля з’єднала з Галиною Аркадіївною Поржецькою, дочкою казначея. “Одружилися вони в 1902 році. У 1904 році, 9 жовтня, у батьків народився первісток – син Микола,” – пише сестра поета Алла Платонівна.

У 1910 році батькову військову частину перевели до Умані, і сім’я Бажанів оселилася там надовго. Уманську гімназію, де вчився Микола, у 1918 році перетворено в кооперативний технікум. По закінченні його М.Бажан працює в музеї політосвіти. З 1921 року він – студент Київського кооперативного інституту, а потім – інституту зовнішніх зносин.

Перші вірші “Рура – Марш” та “Аеромарш” були надруковані 1923 року в газеті “Більшовик”.

Перша збірка творів М.Бажана під назвою “17-й патруль” видана в 1926 році. В наступні роки опубліковані книжки віршів та поем “Різьблена тінь”, “Будівлі”, “Дорога”, “Поезії”, “П’ять поезій”, “Безсмертя”, “Батьки й сини”, “Ямби”.

Слід відзначити, що у 30 – 40 роки поет був під впливом помпезності особи Сталіна.

У роки Великої Вітчизняної війни М. Бажан на фронті, редагує газету для партизанів і населення тимчасово окупованих областей “За Радянську Україну”. Серед поезій М. Бажана воєнного часу найбільшу популярність здобув вірш “Клятва”. А найвизначнішим твором поета періоду війни є поема “Данило Галицький” (1942).

У 1943 році М. Бажан брав участь у битві за Волгу. У циклі віршів створив величний образ захисників Сталінграда (“Сталінградський зошит”). У 1943 – 1948 рр. він працював заступником Голови Ради Міністрів УРСР. Був головою Спілки письменників України (1953 – 1959), головним редактором УРЕ (1958 – 1983).

Після війни М. Бажан часто перебував за кордоном. У 1956 році Микола Платонович публікує цикл творів під назвою “Міцкевич в Одесі”. Величною є його ліро-епічна поема “Політ крізь бурю” (1964). Закоханість у життя характеризує збірку “Карби” (1978).

М. Бажан – автор численних критичних і публіцистичних статей, доповідей, виступів. Частина з них вийшла окремими виданнями: “О.Довженко. Нарис про митця” (1930), “Сини України в боях за Вітчизну” (1943), “Люди, книги, дати” (1962), “Путі людей” (1969), “Думи і спогади” (1982) та інші.

Оригінальна поетична творчість у М. Бажана поєднується з роботою перекладача. З російської мови українською Микола Платонович блискуче переклав твори О. Пушкіна, В. Маяковського, М. Тихонова, О. Суркова, П. Антокольського, з білоруської – Янки Купали, Максима Танка. Взірцем вважаються переклади М. Бажана поем класиків грузинської літератури Шота Руставелі “Витязь у тигровій шкурі” і узбецької – Алішера Навої “Фархад і Шірін”.

Свято шанують пам’ять видатного митця на Поділлі. У 1988 році у Кам’янці-Подільському по вулиці Ленінградській на будинку № 28 відкрито меморіальну дошку, яка засвідчує, що тут з 1904 по 1910 роки проживав Микола Бажан.

А. Сваричевський,
лауреат обласної премії ім. Т.Г. Шевченка

Література

Твори

Твори: В 4-х т.: Т. 1 – 4. – К.: Дніпро, 1984 – 1985.

Вибране: Вірші та поема. – К.: Рад. письменник, 1987. – С. 206.

- Багрець: Поезії.* – К.: Наук. думка, 1966. – 138 с.
- Батьки і сини: Поезії.* – К.: Молодь, 1980. – 207 с.
- Доробок: Вибрані поезії.* – К.: Дніпро, 1979. – 375 с.
- Знаки: Стихи и поэма / Пер. с укр.* – М.: Сов. писатель, 1979. – 94 с.
- Карби: Вірші.* – К.: Рад. письменник, 1978. – 85 с.
- Люди, книги, дати: Статті про літературу.* – К.: Рад. письменник, 1962. – 239 с.
- Нічні роздуми старого майстра: Поема.* – К.: Рад. письменник, 1976. – 66 с.
- Політ крізь бурю: Поема.* – К.: Рад. письменник, 1964. – 29 с.
- Залізний хрест; Епізод; Проїшли ми всілякі дороги удвох // На перехресті блискавиць: Вірші поетів-фронтовиків* – Хмельницький, 1995. – С. 6 – 10.
- Кларнет Тичини: [Вірш] // Літ. Україна.* – 1997. – 18 верес.
- На луг лягло благословіння снігу. // Сто поезій ста поетів / Упоряд. М. Федунець.* – Хмельницький, 1992. – С. 13.

Про М.П. Бажана

- Адельгейм Є.Г. Микола Бажан.* – К.: Дніпро, 1974. – 250 с.
- Карбованих слів володар: Спогади про М. Бажана / Упоряд. Н.В. Бажан-Лауер.* – К.: Дніпро, 1988. – 516 с.
- Нісонський П.Г. Полум'яне серце поета.* – К.: Знання, 1974. – 48 с.
- Про Миколу Бажана: Літ.-крит. ст., есе / Упоряд. П.Д. Морганько.* – К.: Рад. письменник, 1984. – 335 с.
- Бажан М.П. // Митці України: Енцикл. довід.* – К., 1992. – С. 38 – 40.
- Сваричевський А. Архітектор карбованого слова // Подільської землі сини.* – Хмельницький, 1983. – С. 8 – 11.
- Танюк Л. Із сюжетів про Миколу Бажана // Слово і час.* – 1999. – № 10. – С. 10 – 16.
- Стешенкова Т. Єднав культури і серця... // Літ. Україна.* – 1998. – 22 жовт. – С. 4.
- Бршлінський Д. Його нам також подарувало Поділля // Проскурів.* – 1996. – 23 жовт.
- Гоян Я. Прощаков В. Майстер карбів // Рад. Україна,* 1982. – 25 берез.
- Голос Миколи Бажана: [Вірш] // Олійник В. Полум'я пам'яті.* – Хмельницький, 1993. – С. 22.

4 листопада
110 років з дня народження
К.О. Копержинського

Відомий етнограф, фольклорист, бібліограф, філолог, літературознавець Костянтин Олександрович Копержинський народився 4 листопада 1894 року в селі Глібів Новоушицького повіту в родині священика. В 1897 році батька перевели до Кам'янця-Подільського, і освіту Кость здобув в гімназії, яку закінчив в 1913 році. В 1914 р. став студентом Петроградського університету. Вже студентом на семінарі російської філології академіка Перетца виступив з доповіддю “Український письменник XVI століття Василь Суразький”, яка була настільки вдалою, що в 1925 році, вже ставши професором, автор надрукував її майже без змін. У 1918 р. Копержинський закінчив з дипломом першого ступеня слов'яно-російське відділення історико-філологічного факультету і повернувся до рідного міста і почав працювати учителем в гімназії. Разом з іншими учителями він надіслав в жовтні 1918 р. вітальну адресу з нагоди відкриття Українського Державного університету в Кам'янці на Поділлі. В наступному році він вже викладач університетської гімназії для дорослих. Згодом став завідувачим бібліотекою історико-філологічного факультету. У 1921 році здав магістерський екзаме́н і став викладачем вже вищого інституту народної освіти (так перейменували університет). У тому ж році в альманасі “Буяння” надрукував своє дослідження “Нові матеріали для історії української літератури”. У березні 1922 р. на Шевченківському святі виступив з доповіддю “Про генезу посланія до мертвих і живих”.

У січні 1923 року в зв'язку з реорганізацією інституту в Кам'янці-Подільському було скорочення штатів. Копержинський опинився без роботи і перейшов до Петрограда. Працював у школі на робітфаци і продовжував займатися науковими дослідженнями. В 1925 році переїздить в Одесу і працює викладачем інституту народної світи, стає членом Одеської краєзнавчої комісії і завідуючим українським відділом Центральної наукової бібліотеки. В ці роки Кость Копержинський (так він підписував свої праці) надрукував низку праць, які написав ще на Поділлі. Серед них "Театральне та музичне життя на Поділлі наприкінці XVIII та в перші три десятиліття XIX століття", "Обжинки, обряди збору врожаю у слов'янських народів нової доби розвитку", IV розділ якої "Миньковецьке свято Церери та його історія" займає за обсягом половину книги.

Копержинський очолював Одеське бібліографічне товариство. У 1928 році його обирають дійсним членом науково-дослідної кафедри історії України при Всеукраїнській Академії Наук. Саме в ті роки він друкує визначні праці "До системи поняття часу у слов'ян", "Українське літературознавство за останнє десятиліття. 1917 – 1927 ", які зберігають наукове значення і в наші дні. Далі було дослідження про громадсько-політичну тактику Драгоманова. У 1932 році він переходить на кафедру етнографії, а в 1933 році переїздить до Ленінграда. Та в наступному році його там заарештовують, і два роки він був в ув'язненні. У 1936 році йому дозволили працювати учителем в школі в Курській області. З 1937 до 1945 працював професором в педінституті і університеті в Іркутську.

У 1945 році став професором кафедри слов'янських літератур Ленінградського університету. Найбільший доробок Копержинського в цей період стосується розвитку болгарської літератури, зв'язків сло-

в'янських літератур. Більшість праць не була надрукована. Серед них і “Український фольклор сільськогосподарських робітників”.

Помер Кость Копержинський у віці 58 років 18 березня 1953 року, не доживши до реабілітації, яка відбулася в 1956 році.

Є. Назаренко,
краснознавець

Література

Праці

До системи поняття часу у слов'ян. – К., 1928. – 83 с.

Обжинки. – Одеса, 1926. – 79 с.

Українське наукове літературознавство за останнє десятиліття: 1917 – 1927. – К., 1929. – 113 с.

Про К.О. Копержинського

Копержинський Костянтин Олександрович // УРЕ. – 2-е вид. – К., 1980. – Т. 5. – С. 390.

Копержинський Костянтин Олександрович // Митці України: Енцикл. довід. – К., 1992. – С. 316.

Назаренко Є.Д. Кость Копержинський // Поділля і Волинь у контексті історії українського національного відродження: Наук. зб. – Хмельницький, 1995. – С. 300 – 302.

Копержинський Кость Олександрович // Мацько В. Шевченко в серці моїм. – Хмельницький, 1996. – С. 21.

6 листопада
70 років з дня народження
В.А. Маняка

Аж не віриться, що так швидкоплинно збігає час. А, здається, було зовсім недавно: 4 березня 1989 року, Будинок кіно у Києві. Сюди з'їхалися делегати на Всеукраїнську установчу конференцію “Меморіал”. Серед ініціаторів проведення “Меморіалу” був й наш земляк Володимир Маняк. Мав з ним коротку розмову. Говорили про видання книги “33-й: голод”.

Народився Володимир Антонович Маняк в селі Криштопівка Волочиського району. Після десятирічки вступив на факультет журналістики Львівського університету імені Івана Франка, який закінчив 1956-го. А через рік у “Каменярі” появилася збірка поезій “Повноліття”, у ній висловив громадянську позицію свого покоління, розуміння добра і краси. Славу йому принесли прозові твори “Зелений меридіан”, “Місяць спокійного сонця”, “Проспект імені людей”, “Макове поле”, “Колиска вітрів”. Він автор романів “І зійшов день”, “Борозни”, “Високі береги землі”, дилогії “Поділля” та інші. Роман про рідне “Поділля” перекладено російською мовою і надруковано окремою книгою в Москві 1989 року. Його твори також перекладено вірменською, казахською, румунською мовами. В романах “Плоть твоя і кров”, “Рейд” В. Маняк виклав особистий погляд на війну, поклавши в основу оповіді автобіографічні та документальні матеріали.

Письменник також створив книгу-меморіал “Вінок безсмертя”, упорядкував разом з дружиною Лідією Коваленко-Маняк народну книгу-меморіал “33-й і голод”, за яке подружжя було удостоєно (померт-но) Державної премії України імені Т.Г. Шевченка (1993).

Член Спілки письменників України (з 1967 р.). В. Маняк був першим творцем джерельної бази з історії голодомору. Ось як згадувала про це Лідія Коваленко: “Перші сотні свідчень очевидців голодомору ми, певна річ, зібрали не де-інде, а саме тут – по селах Хмельниччини і Вінниччини... А ще прагнув край нашого городу у селі Пилипківцях Новоушицького району поставити хатину і оселитися назавжди тут, на Хмельниччині... До тої давньої мрії залишався один крок. Уже заповзятливий молодий бульдозерист викопав на узгірку котлован під фундамент тої оселі”.

Доля розпорядилася інакше: 15 червня 1992 року він трагічно загинув в автокатастрофі біля села Глеваха Васильківського району Київської області. Покалічилась і дружина, яку чоловік прикрив своїм тілом. Серце її не витримало напруги, Лідія Коваленко-Маняк померла раптово 24 січня 1993 року, залишивши нам у спадок високе художнє слово.

В.Мацько,
кандидат філологічних наук

Література

Твори

- Борозни:* Роман. – К.: Рад. письменник, 1977. – 254 с.
Восьмий день тижня: Подільська повість. – К.: Рад. письменник, 1983. – 255 с.
Високі береги землі: Роман. – К.: Рад. письменник, 1979. – 300 с.
Поділля: Дилогія. – К.: Дніпро, 1984. – 519 с.
Зелений меридіан: Повість // Дніпро. – 1965. – № 7. – С. 52 – 103.
Причал № 16: Коротка повість // Україна. – № 33. – С. 8.

Про В.А. Маняка

- Маняк Володимир Антонович* // Письменники Радянської України: Довідн. – К., 1981. – С. 168.
Маняк В.А. // Мацько В. Літературне Поділля. – Хмельницький, 1991. – С. 45.
Йовенко С. “Шукай мене серед живих”: Штрихи до портрета Володимира Маняка // Вітчизна. – 1995. – № 7 – 8. – С. 120 – 130.
Мачківський М. Піднявся з борозни... // Майбуття. – 1994. – № 20.
Мацько В. Будитель національної ідеї. // Час. – 1994. – 5 листоп.
Мацько В.П. Володимир Маняк і Лідія Коваленко – творці джерельної бази з історії голодомору. // Голод 1932 – 1933 років на Хмельниччині: причини, наслідки, уроки. – Хмельницький, 1993. – С. 15.
Мацько В. Злтонить. – Кам’янець-Подільський, 1994.

ЗМІСТ

Передмова	3
Знаменні і пам'ятні дати	4
Січень	4
Лютий	6
Березень	7
Квітень	9
Травень	10
Червень	12
Липень	14
Серпень	16
Вересень	17
Жовтень	18
Листопад	20
Грудень	22
У 2004 році виповнюється... ..	24
60 років з дня народження <i>М.Ф. Федунця</i>	30
65 років з дня народження <i>П.П. Карася</i>	34
100 років з дня народження <i>О.Г. Горецької</i>	37
80 років з дня народження <i>Г.Я. Храпача</i>	39
85 років з дня трагічної загибелі <i>П. Болбочана</i>	42
65 років з дня народження <i>В.О. Котомкіна</i>	44
60 років з дня народження <i>А.Й. Ненцінського</i>	47
60 років з дня народження <i>В.С. Прокопчука</i>	49
90 років з дня народження <i>Ф.П. Шевченка</i>	52
105 років з дня народження <i>К.О. Гордієнка</i>	54
100 років з дня народження <i>М.П. Бажана</i>	57
110 років з дня народження <i>К.О. Копержинського</i>	60
70 років з дня народження <i>В.А. Маняка</i>	63

Довідкове видання

**Календар знаменних дат і подій Хмельниччини
на 2004 рік**

Рекомендаційний бібліографічний довідник

Автори-укладачі

В.О. Мельник

О.Д. Яворська

Відповідальний за випуск

С.Л. Карван

Редактор

В.Г. Кулинич

Комп'ютерний набір

О.Д. Яворська

Підписано до друку 17.10.2003 р. Формат. 60×84/16.

Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.

Друк різнографією. Ум. друк. арк. 2,44. Обл.-вид. арк. 4,25.

Тираж 150. Зам. № 468

Віддруковано в редакційно-видавничому центрі ТУП
29016, м. Хмельницький, вул. Інститутська, 7/1